

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

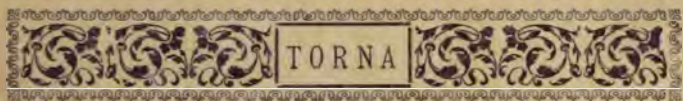
Budapest, József-körút 5. szám.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a Beregszászi Korcsolyázó-Egylet, a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet“, az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egylet,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egylet,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a „Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körömendy Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl.“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet“ a „Nagy-Enyedí Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a Neptun Budapesti Evező-Egylet, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pocsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycl-) egyesület“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-Egylet“ „Tordai korcsolyázó-egylet“ „Budapesti Torna-Club“ „Zombolyai atletikai club“ a „Szászvárosi atletikai club“, a „Szolnoki korcsolyázó-egylet“, a „Budapesti polgári lövészegyesület“ „Sportkedvelők köre“, a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetéinek.

TORNA

Testi nevelés a m. k. Ferencz-József nevelőintézetben.

Intézetünk tanmódszere a léleknek művelése, a szellemi nevelés mellett a test nevelésére, edzésére, erejének s ügyességének fejlesztésére is gondot fordított. Az intézet előjárósága minden eszközt felhasznál, hogy e cél elérhető legyen. Növendékeink e célból a rendes iskolai tornászaton kívül külön tornaoktatásban is részesültek; végeztek katonai gyakorlatokat, korcsolyáztak, rendeztek játékokat, futó- és korcsolya-versenyeket, tanulnak vívni, pisztolyal löni, úszni, lovagolni, kerékpározni és táncolni. A testi nevelésnek ezen különböző neveit s eredményeiket következőkben tekinthetjük át.

Tornászal. Növendékeink Nendwich Jakob főgymnasiumi tornatanár vezetése és felügyelete alatt hetenként két rendes és két rendkívüli órában tornáztak.

Az I—IV. osztályig szabadgyakorlatokat végeztek 4 ütemig fa- és könnyű vasbottal, valamint súlyzóval; a szergyakorlatoknál pedig részint az osztály-, részint a csapattornázás módja szerint egyszerűbb alapgyakorlatokat vegyes támaszban és ugrásban.

Az V—VIII. osztály szabadgyakorlatai 16 ütemig terjedtek, fabottal, farúddal, vasbottal, súlyzóval és buzogánnyal, ellentétes mozdulatokban is; a szergyakorlatokban magasabb fokú gyakorlatok végeztettek erő és ügyesség szerint egybeállított csapatokban, nyújtott sőt hajlított karú támaszban és függésben, úgyszintén ugrásban is. Mindezen gyakorlatok rendszeres váltakozással a karok és lábak hajlító és feszítő izmainak fejlesztését célozták.

Játékok és társasgyakorlatok. Növendékeink a tornázással kapcsolatban annak kiegészítő s mintegy pihentető része gyanánt, a test fűrgőségének, ügyességének előmozdítására s a lélek felvidítésére, öröme gerjesztésére nyáron a tágas és e célra igen alkalmasan beosztott tornaudvaron, úgy a rendes tornaórákban mint al-

talában szabad idejükben a tornatanítónak és nevelőknek vezetése és felügyelete alatt társas játékokat gyakoroltak. Miután az előző esztendőben a magyar labdajátékokban (duplex, domino, longa méta, kör-róta) elég gyakorlottságra tettek szert, az idén folytatólag nagyobb éberseget és kitartást feltételező angol labdajátékokat űztek a legszebb eredménnyel. többek közt a láb- és ököllabdázást (football) és a pártharczot (lawn-tennis); szerepet játszottak azonkívül a szabadban végezhető társas gyakorlatok (farkas-bárány, harmadikat elűzni, birkózás a botért, szökdelő kör, bakugrás stb.)

Versenyek. A nemes versengés felélesztésére és fejlesztésére különböző versenyek tartattak. A kezdők 100—150 méteres síkfutást, a haladók ugyanily méretű akadály-versenyfutást gyakoroltak két 50 cm. magas sövénygáttal, miután szervezetük előzőleg az 5, 10, 15 perczig tartó ú. n. „kítartó“ (1 perczben 120 lépésnyi ütemes) futásban megedzetett. Versenyztek továbbá pózna- és kötélmászásban, magas-, távol- és ablakugrásban; a nagyobbak pedig ezeken kívül még a pentathlonból a gerelyvetést, vasgolyó- és discus-dobást, magasra és távolra gyakorolták. Mindezek mellett még vivő és korcsolyaversenyek is rendeztettek.

A katonai gyakorlatok a rendes iskolai tornaórákon kívül minden vasárnap d. e. 10—11-ig tartattak. A növendékek két szakaszra osztva, a gyakorlat-anyagot szigorúan a magyar kir. honvédegyesület számára előírt gyakorlati szabályzat szerint végezték a következőkben; alapföállítás; igazodások; helyben-fordulatok; lépések, járás oldal- és arczsorban, fordulatokkal menetelés közben; fejlődések; szakaszba menetelés közben; fejlődések; szakaszba menetel; rendek és kettős rendek; kettős-rend fordulatok helyben, valamit rövid és rendes lépésben, továbbá futás közben; stb., különös tekintettel a helyes testtartásra, a gyors és pontos kivitelre.

Korcsolyázás. Növendékeink télen mindennap d. u. 2—3-ig s egyéb szabad idejükben is a saját tornaterünkön berendezett mesterséges jégpályán gyakorolták a korcsolyázást, és ugyanott korcsolyaversenyt is rendeztek.

Úszás. Növendékeink úszási gyakorlataikat részint a császárfürdői uri uszodában, a melegebb napok beáll-

tával pedig a dunai Margit-uszodában végezték. Ugyanez utóbbi helyen tanultak úszni intézetünk még nem szabadúszó növendékei.

Vívás. A vívás tanulásában az intézetnek 24 növendéke vett részt a II—VIII. osztályból, kik 2 csoportban, heti 3—3 órában, reggel $\frac{3}{4}$ 7— $\frac{3}{4}$ 8-ig vívtak; a kezdők (II—V. o) vitőrrrel és karddal.

Tanár: Nendwich Jakab. Tananyag: A vitőr, a kard fogása, tartása, víváshoz állás. Testmozgások, lábdobbanás, vívótávolságok, támadási vonalan, (nyílások) penge érintkezés, újjérzék (Doigté) pontosság, gyorsaság, fenyegetés, nyomás, ellennyomás.

A védelmekről általában, egyszerű védelmek, ellenvédelmek (contre), védelmek a visszavonulás alatt.

A szúrások- illetve vágások- és nyílásokról általában, egyenes, egyenoldalú szúrások (Coup droit), ellentámadások (riposte), cselek, egy—kettő (une—deux) egy—kettő—három (une—deux—trois) egyen és különoldalúan, körzések (doublement), kitérés (tromper), fenyegetés (baulé), pengetámadások.

Előre mondott szúrások, vágások és védelmek; egyszerű és összetett vágások; ellentámadások (riposte, contre riposte), elővágások.

Viselkedés a vívás alatt és vívótéren, mérkőzés.

Különös figyelem fordított a helyes test tartáson és gyors mozdulatokon kívül a helyes védekezésre és az abból folyó rögtön ellentámadásra, valamint a mindenkor tanusítandó lovagias önralkodó magaviseletre, a leghevesebb küzdelemben is.

Kerékpározás. A kerékpározásban oktatást nyert összesen 14 növendék.

Tananyag: Elméleti rész: a gépezet ösmertetése, szerkezete és kezelése. Gyakorlati rész: fel- és leugrások, fordulatok, körök, nyolczas, kígyó vonal, kitérés, elhagyás haladás, akadályokon át u. m. keskeny úton, gyalog úton, hegynek fel és le, két közel álló karó közt, hidon át, keresztbe fektetett vékony és vastagabb rudon át, gyors menetközött rögtön fékezni és legrani, menetközött fel- és legrani, félkézzel kormányozni, féllábbal hajtani, menetközben ülés cserék a nyeregben, A kerékpározás tökéletesebb elsajátítása és a kitarás fokozása végett többször kisebb-nagyobb kirándulások tettek.

Lovaglás. Az intézet növendékei Jakobey József és Mecséry Jakab lovaglómesterek vezetése mellett a nemzeti lovardában tanultak lovagolni. Az I. tanfolyam 1893. október 21-én kezdődött s december végéig tartott. A II. tanfolyamot, mely 1894. április 4-én kezdődött, június 9-én nyilvános vizsgálati lovaglás fejezte be. A lovaglásban 20 növendék vett részt, kik 2 csoportban, heti 2—2 órában nyertek oktatást. Az 50 leczkére terjedő oktatásban elsajátították a lovaglás elemeit, vezetésen az osztályban és egyenként lovaglást a lovardában, a fordulatokat és kanyarulásokat ügetve és vágatva, gyakorolták magukat továbbá a gátugrásban is. A tanfolyamban a lovaglómester társaságában ki is lovagoltak a Rákosra. Szép sikerrel gyakorolták azonkívül a voltige-lovaglást is. A nyilvános vizsgálati lovagláson nagyszámú dísz közönség gyűződött meg az elért csinos eredményről.

Táncz. A téli évadban, mikor a lovaglás szünetelt, a táncztanítás került napirendre. Összes növendékeink két szakaszban összesen 20—20 tánczleczkében tanultak tánczolni Pini Henrik tánczmestertől. A tánczórát január 3-ikán kezdtük meg s a tanítás márczius 10-én ért véget a tánczvizsgálattal. A tanítás anyaga a következő volt: Állások, köszöntések, lépés-gyakorlatok. Tánczok: Polka, française, Quadrille, Társalgó, Keringő, Gyorspolka, Mazurka, Kreuzpolka, Csárdás, Sir Rosa. A táncztanításnál nemcsak a tánczok betanítására irányult a figyelem, hanem arra is, hogy a társas érintkezésben is ügyességet nyerjenek.

Mіндеzen felsorolt testedző és ügyesítő gyakorlatok eredményeik bemutatni alkalmá nyílt növendékeinknek az év végén, június 3-án az intézet udvarán tartott külön testgyakorlati ünnepélyen, melynek programja a következő volt:

1. Felvonulás az összes növendékekkel.

2. Katonai rendgyakorlatok.

3. Tornai rendgyakorlatok.

4. Szabadgyakorlatok:

a) I—II. oszt. 4 ütemes taggyakorlatok.

b) III—VIII. oszt. 8 ütemes taggyakorlatok súlyzókkal.

5. Szerzőnázás:

a) I—II. oszt. szekrényugrás.

b) III—VIII. oszt. ló és korlát.

6. Versenyek:

a) I—II. oszt. síkfutás 100 méterre.

b) III—IV. oszt. magas ugrás.

c) V—VIII. oszt. ablak-ugrás.

7. Vívás:

A) kezdők vitőrrrel a) a szúrások és védések bemutatása. (Au mur).

b) leczkzés.

c) mérkőzés.

B) haladók karddal a) alapvágások és védések.

b) osztályvívás vezényszóra.

c) támadások, riposztok,

csele- és elővágással.

d) mérkőzés.

8. Kerékpározás.

9. Játék:

a) I—III. oszt. hosszú méta.

b) IV—VIII. oszt. angol labda (kapuőrzés lábbal).

10. Kötélhúzás az összes növendékekkel.

11. Díjak kiosztása.

12. Elvonulás.

A versenyek győztesei Dungyerszki Iván I. oszt., Vermes Gyula II. oszt., Wass Albert III. oszt., Tomcsányi V. Pál IV. oszt., Illyés Andor V. oszt. és Berzeviczy Jenő VI. oszt. növendékek voltak.

Tornatanítás a középiskolákban.

Testi nevelés és egészségügyi viszonyok a brassói állami főreáliskolában.

A testi nevelés súlypontját iskolánkban nagyrészt a tornatanításban keresik. Ennél azonban fontosabb tényezők a tanulók ülőhelyei, a tantermek levegője az órákban való szabad mozgást megengedő szabadtér, illetőleg kedvezően időjárás esetén legalább tágas folyosó.

Padjainkról már volt szó, de azok higienikus szerkezetéről lévén itt szó, nem tagadhatom meg magamtól, hogy egy szaktekintélynek a nálunk újabban kizárólag alkalmazott Bernhardt féle padokra vonatkozó ítéletét ne közöljem.

Dr. Csapodi István egyetemi magán tanár az álló írásról tartott egy felolvasásában*) többi között ezeket mondja: „A jól épített kitűnően berendezett iskolának példaképét láttuk a brassói főreáliskolában, melyben üléseinket tartottuk. Ennek egyéb tökélyeiről nem szólván, csupán az iskolapadok kitűnő voltára utalok, melyeken a tudomány követelte padszerkesztés föladata ritka tökéletességben van megoldva.”

A termek szellőztetése a folyosók terjedelme, a szabad mozgásra rendelt udvar s a mi az iskola hygie-

*) A magyar orvosok s természetvizsgálók XXXVI. vándorgyűlésének munkálatai 1893. 88-ik lap.

niája szempontjából szintén fontos tényező, az árnyékszék elhelyezése, teljesen kielégítő, s tanítványainknak aránylag kedvező egészségi viszonyait, a kedvezőtlen lakás viszonyok mellett, nagyrészt ezen körülményeknek vélem tulajdoníthatni.

Tanintézetünk fennállásának 8 évében mindössze három tanulónkat vesztettük el halál folytán. Kettő typhus járványnak esett áldozatul, egy szervi szivbaj folytán halt meg.

Ez ezer tanulóra s egy évre átszámítva 0.45 halálozási számot ad, mely a 10 és 20 év közötti átlagos halálozási értékkel egybevetve rendkívül kedvező.

A betegek száma ellenben elég nagy volt, minnek oka, hogy e korban a tanulók még a járványosan fellépő gyermekbetegségeknek is alá vannak vetve, s tetemesen fokozta azt, a tanulóinkat kétszer is megviselt influenza-járvány.

Beteg volt a 8 év foiyamán összesen 735 tanuló, azaz az összlétszámnak 89.52 százaléka mely számban azonban minden apró baj okozta iskolamulasztás, s kétségtelenül gyakorta csak elszakadt cipő is be van számítva.

Súlyos beteg ez idő alatt 77 tanuló volt, azaz az összlétszámnak 9.38 százaléka.

Nem állnak rendelkezésemre adatok, melyek alapján ez értékek kedvező vagy kedvezőtlen voltát megítélhessem, s így a puszta adatok közlésére kell szorítkoznom.

A tanulók testi edzéséről első sorban a tornatanítás volna rendelve gondoskodni, s a tornatanítás ellen újabb időben felhozott számos vád daczára is teljesen bízom abban, hogy e hivatásnak megfelelni képes is. És e meggyőződésemet nem ingatja meg az, ha a tornatanítás nálunk általában nem felel meg a hozzá kötött reményeknek.

A tornatanító, hogy megfelelhessen hivatásának paedagógus is, de bizonyos mértékig orvos is legyen, nem csak akrobata, de a mai fizetés mellett, még ez utóbi sem akad.

Tanintézetünkön háromszor volt hirdelve pályázat a tornatanítói állásra, 500 forint fizetéssel, természetesen nem jelentkeztet alkalmazható egyén.

Olcsó hústól a közmondás sem vár egyebet hig lénél, s a míg a tornatanításunk főjellemonása olcsósága, addig nem várható, hogy hivatásának megfelelően, s nem hiszem, hogy a helyi és országos torna-versenyek, tagadhatatlanul szép látványossága a baj radicalis orvoslása nélkül, tanításunk színvonalát oda fogná emelni, hol állania kellene.

Intézetünkön a tornatanítás története röviden a következő.

Tanintézetünk fennállásának első három évében, 1885/6, 1886/7 és 1887/8-ban az ev. iskolák kormányzó testülete a főreáliskolai tanulók számára, használatra átengedte volt saját iskoláinak tornatermét.

A tornatanítást Méhely Lajos intézetbeli tanár teljesítette.

Midőn a tornaóráknak az ev. iskolákban való szaporítása folytán, a presbyterium az 1888/9. tanévben tornatermét nem adhatta többé rendelkezésünkre, a torna- tanítás ügye 2 1/2 évig parlagon hevert.

A tornaórát ugyan beosztottuk az órarendbe, Méhely a tornatanítással továbbra is meg volt bízva, de valójában a tornatanítás csak abban állott, hogy ha az időjárás megengedte, a tanulókkal kirándult a szabadba s játékkal töltötték a délutánt.

Rendesebbé s rendessé a tornatanítás 1891. januáriusával lett, midőn saját tornatermünk elkészült. A tornatanítást a kiírt pályázatok sikertelenek lévén, most is Méhely Lajos teljesítette. 1893. április haváig, a midőn betegeskedése miatt arról lemondott.

A jelen évben Ágoston Lajos kath. főgymnasiumi rendes tanár és okleveles tornatanító végzi tanintézetünkön a tornatanítást. A tanulók 4 csoportba vannak beosztva, az elsőt képezik az I. osztályuak, másodikat a II. osztályuak, a harmadikat a III. és IV. osztályuak, a negyediket végre az V., VI., VII. és VIII. osztályok tanulói.

A tornatanítás csak a tanteremben folyik, mert a nyári tornahely, mely teljesen árnyéktalan, mely továbbá az utcák felől nincs elkerítve s egészen szabad, czéljaira egyelőre teljesen alkalmatlan, s ez tornatanításunknak minden esetre egy igen lényeges hibája.

S tornatermünk nem kifogástalan. Egészen közönséges vékony deszkapadozat borítja, melynek természetes következménye borzasztó por, mihelyt pár perczig folyik benne a tornázás. Ily atmoszphera maga talán többet árt, mint a mennyit az abban való testgyakorlás használ.

Több alkalommal tettem hivatalos átiratban s személyes utánjárással is kísérletet, hogy a város engedne át tanintézetünk tanulói számára egy alkalmas nyári torna s játszóhelyet használatra.

E kísérleteim fájdalom eredménytelenek voltak, arra pedig, hogy erre alkalmas telek mely — a belváros közelében kellvén lennie — tetemes költségen volna csak megszerezhető, megvásároltassék, nincs kilátás.

Igy tanulóink testi nevelésének ügye semmi tekintetben kielégítő állapotban lévőnek nem mondható.

1889. november havában Dr. Kovács Áron ezredorvos tanintézetünk iskolaorvosává s egészség tanárává neveztetett ki, ki e minőségben azóta itt működik, minden a tanulók egészségügyére vonatkozó kérdés elintézésénél közbenjárván.

Rombauer Emil
igazgató.

Kassai kath. főgymnasium.

Tornaverseny, kirándulások.

A kassai kath. főgymnasium a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ö Nméltóságának 1892. évi május hó 31-én, 1193. eln. sz. a. kelt rendelete értelmében, saját körén belül, június 12-én a délutáni órákban ez iskolai évben is tornaversenyt rendezett, hogy a tanuló ifjuság ügyességét és készütségét nyilvánosan is bemutassa.

A verseny sorrendje a következő számokból állott:

1. Kirándulás a téli tornacsarnokból a nyári tornahelyiségbe.
2. Ének (Hymnus).
3. Felvonulás 4-es sorokban.
4. Szabadgyakorlatok I. A), I. B), II. és III. osztály.
5. Az alsóbb osztályok szergyakorlata (rud-, kötél- mászás, gyűrűhinta).
6. Szabadgyakorlatok.
7. Szertornázás: a) korlát, b) nyújtó, c) távolugrás, d) kötélmászás.
8. Ének (Szózat).
9. Elvonulás.

A verseny lefolyása:

A gyűlekezés a téli tornahelyiségben történt, honnan az ifjuság zászló alatt, dob- és trombitaszó mellett, az érdeklődők nagy tömege által kísérve, a nyári tornahelyiségbe vonult. A négyes rendkebe osztott egyenruhás ifjak katonás tartása menetelés közben kellemes látványt nyújtott, egyuttal bevezetőjét képezte annak a valóban meglepő s a fokozottabb igényeket is kielégítő ügyességnek, melyet az ifjak a verseny tartama alatt majdnem kivétel nélkül tanusítottak. A hymnus eléneklése után a főgymnasium igazgatója röviden érintve a tornaversenynek a Nméltóságú vallás- és közokt. minisz-

ter ur által contemplált czélját, jelenti, hogy a verseny a Nméltóságú vallás- és közokt. miniszterium és a jászvári prépost-praelatus ur kegyes jóvoltából díjakkal lesz egybekapcsolva.

Ezután az ifjúságot a tett sikeréhez feltétlenül megkivántató éberségre serkentve, jelt adott a verseny megkezdésére.

A harmadfél órát igénybe vevő verseny a jelenlévő diszes és válogatott közönségének élénk érdeklődése és nem lankadó figyelme közt folyt le s élénk tetszésnyilatkozattal fényes bizonyítékát adta a látottak fölött érzett benső megelégedésének s ebből fakadó örömeinek. Az idő már nyolczra járt, mikor az ifjúság arczével a közönség felé fordulva, elénekelte a Szózatot, mely egyzersmind a sorrend zárószámát képezte.

A főgymnasium igazgatója erre kifejezte a versenybírák teljes megelégedését s hozzátette, hogy az ezidei tornaverseny a mult évihez képest határozott haladást mutat. A bemutatott gyakorlatok oly correctül s főleg annyi kellemmel lettek végrehajtva, hogy nézésükkel a lélek alig tudott betelni. Annak a kijelentésével, hogy a jutalomra érdemesek nevei az évi Értesítőben közzé fognak tétetni, a versenyt berekesztette, mire az ifjúság a fentjelzett rendben a pályatérrel elvonult.

A szakitanítás ritka kivétellel csaknem mindig egyoldalúságba téved. Egész sereg tanár versenyez, hogy a fejletlen gyermek főt teletömje a legmagasabb ismeretekkel, mely a bő áldás terhétől, mint fiatal fának gyöngye ága a sok gyümölcstől, csaknem leroskad. Az oktatás e visszáságán akarván a magas kormány segíteni, örködő gondja kiterjed a testi szervezet jogos követelményeire is, hogy így az összes tehetségek harmonikus kifejlesztése által mind tökéletesebben megközelíthessék a czél, melyre a nevelés-oktatásnak irányulnia kell. E végből kívánja, hogy a tanulóknak főleg egészség, tapasztalatgyűjtés s kedélyképzés szempontjából lehetőleg bő alkalom nyujtassék a természet szépségeinek, tanulságos jeleneinek és kiapadhatatlan kincseinek felkeresésére, hogy míg egyrésztől lelküket gazdagítják, a természet dajkaló ölen testi egészségök fentartására és erősítésére is tápot leljenek.

A jogaiba visszahelyezett játék, a teljes mozgás-szabadság, a friss levegő, a napfény, a természet éltető ölen való tartózkodás, az ismeretkörnek ez uton való gyarapodása és kiszélesedése . . . mindinkább igazolják a kirándulások jogosultságát és azt, hogy azok a tan-testületek részéről, mint jelentékeny oktatás-nevelési tényezők, a kellő figyelemben részesüljenek.

Az 1894. évi jónius hó 12-én megtartott helyi tornaverseny alkalmával mélt. és főt. Benedek Ferencz jászvári prépost-praelatus ur kegyes adományából jutalmat nyertek:

- A VII. osztályból: Parsch Rezső, okl. és 5 korona.
- „ „ Kollarik Kálmán, okl. és 5 korona.
- „ „ Golodsey István, okl. és 5 korona.
- „ „ Horváth Lajos, okl. és 5 korona.
- „ „ Németh Lajos, okl. és 5 korona.
- A VI. osztályból: Jaeger Béla, okl. és 5 korona.
- „ „ Csathó Andor, okl. és 4 korona.
- „ „ Csiszár József, 4 korona.
- Az V. osztályból: Márkus Aladár, okl. és 6 korona.
- „ „ Stolcz Frigyes, okl. és 5 korona.
- „ „ Szulkovszky György, 4 korona.
- A IV. osztályból: Mursitz Kálmán, 4 korona.
- A III. osztályból: Mildner Ferencz, 3 korona.
- A II. osztályból: Varga Ede, 3 korona.
- Az I. A) osztályból: Csiskó Dezső, 2 korona.

A régi görög versenyek.

Az Altis északkeleti részén az utolsó kincsesháznál egy boltozatos bejárás vezet az olympiai terület egyik legérdekesebb részéhez, a versenypályához, a stadionhoz. E 211 m. hosszú és 32 m. széles versenypályának egyik oldalán a Kronos domb képez természetes lejtőt, a másik oldalán pedig nagy földhányás képezi a nézőtért. E két lejtőn, mert ülőhelyek nincsenek, 40,000 ember fér el.

S az ünepekre összegyűlt görög nép még a hajnalt sem várva be. már éjfél tájban felkerekedik, hogy a stadion lejtőjén magának helyet biztosítson. Reggel megkezdődnek a versenyek,

A versenyző bajnokok már egy hónapja. hogy Elisben vannak, s a szabályszerű 30 napi előgyakorlatokat Elis gymnasiumában megtették. Törvényszerűen jelentkeztek az elisi versenybíráknál, Zeus nevében a hellének fölött itélő hellanodikaioknál. Igazoltak ezek előtt, hogy hellének, s szabad polgárok, hogy bestelenség nem szennyezte be nevüket, szentségtörés- nem terheli lelküket, hogy tíz hónapig Hellas valamely gymnasiumában készültek a versenyre.

Reggel a versenybírák biborba öltözve bevezetik a bajnokokat a Bouleuterion tanácstermébe, hol Zeus Horkiosnak, az eskü istenének szobra előtt esküdnék meg, hogy a verseny szabályait megtartják.

A stadion óriás lejtőin az ezerfejtű nép ezalatt türelmetlenül várja a versenyek kezdetét. Egyszerre csak a stadion boltozatos bejáratán előtűnnek a biborruhájú versenybírák, mögöttük ruhátlanul, duzzadó izmokkal, büszke nyugalommal a versenyzők. Csend támad, a hírnök előlép s először a versenyfutókat hívja sorompóba. Mindegyiknek nevét és hazáját kikiáltva, bemutatja a gyülekezetnek, hogy még az utolsó percben is eltiltassék a dicső versenytől az, kinek becsületessége, neve tisztasága ellen valakinek kifogása van.

Kezdődik a versenyjátékok első része, a versenyfutások. Sorhúzás után négyesével állnak fel a versenyzők, s a csoportok győztesei újra futni fognak az olajágért.

Először azok állnak sorompóba, kik csak egyszer futják végig a pályát. A gyorsaság küzdelme. Egy perc alatt, mint szélvész futják be a száz ölnyi pályát.

Ujabb csoportok a diaulos-ra, pálya kétszeri megfutására állanak fel.

Majd következik a dolichos, a pályatér tizenkétszer való megfutása. Itt már a kitarítás, az erők beosztása a fő. Figyelve lesi a közönség az izmos s mégis fürgé alakokat, amint karjaikat oldalaikhoz szorítva, lélegzetüket visszafojtva igyekezzenek egymást elhagyni.

Alig üdvözölte a nép hatalmas örönzajával a győztes futókat, kihirdetik a versenyek második részének, a ökölviadalnak kezdetét.

A versenybírák egy edénybe habnagyságú kövecseket tesznek, melyek közül kettő-kettő egy betűvel van megjelölve. A versenyzők közül, kik egyenlő betűs kövecseket huznak, ellenfelek.

A nép izgatottan várja a marczona ökölviadorokat. Két kezükre felcsavarják a küzdők a szijjakat, melyeken hatalmas csomók, göbök vannak. Lélegzetét visszafojtva nézi közönség, mind igyekszik mindenik fél erős állást foglalni, mint üt le hatalmas öklével az egyik lábujj-hegyre előre dölve, s mint fogja fel ügyesen a másik a csapást. Szinte látják, hogy az fog győzni, ki nyugodtan, erejét kímélve lesi tüzes ellenfele mozdulatait, míg azt kifárasztva, egy ügyes pillanatban szétzúzza az orrát, vagy kiüti néhány fogát.

Utána jő a versenyek harmadik része, a görög verseny legeredetibb faja, az ötös verseny, pentatlon A gymnastikának e remekműve ügyesen összeállított versenyek sora — Ugrással kezdődik két izben egyen-

súlyozóval. Az öt legjobb ugró aztán a futásban versenyez. A négy legjobb futó a diskusdobásra van jogosítva. Nehéz tényérnagyságú érckorongot himbálva kezökben, jobb lábokra támaszkodva, ballábujjhegyekre állva dobják ki. Ujjongás fogadja a legmeszebb dobókat. — A három legjobb diskusdobó a dárdatetésre készül. Egyenesen állva, jobb karokat kinyújtva dobják egy bizonyos célpontra a dárdat. S a két legjobb dárdatvető birokversenyre kel a koszorúért. Ez volt az ötös viadal legizgatóbb s legérdekesebb része. Az ellenfelek mindenk előtt lábukat igyekeznek erősen megvetni. Lábaikat kissé szétterpesztve, a jobb térdeiket meghajlítván, mellüket kifeszítve, fejüket, nyakukat hátraszegve, támadásra és védelemre kiterjesztett karokkal élesen figyelik egymást. A nézők buzdító hangjaira az egyik megragadja ellenfele két karját, ott, hol a legyöngébb, a kézfejnél, s erősen szoritva várja a pillanatot, melyben földre ránthassa. Minthogy ez nem sikerült, hirtelen czombjánál ragadta meg, hogy feldöntse, de ellenfele már a nyakában csüng. Végre az egyik ügyes fogással ellenfele ujjainak hegyét kapja meg, s erős kezével összetöri, hogy ellenfele fájdalomában legyőzöttnek nyilvánítja magát.

Majd bejelentik a versenyek negyedik részét, a legnyersebb, legizgalmasabb részt, a pankrationt. Itt az ellenfeleknek minden szabad, ütnek, döfnek, fojtogatnak, harapnak, rugnak, s ha földre buknak, ott folytatják a küzdelmet a kimerülésig.

A stadionban a versenyeket befejezi a fegyverfutás hatalmas, athleta alakok sisakkal, lábpánczéllal, karjukon nehéz kerek pajzsokkal futnak az olajágért.

S a nézőközönség kora hajnaltól késő délutánig türelmesen kitart, túrva hőséget és szomjúságot, elszenvedve a port s a tolongást. Egész lelkéből vesz részt a versenyekben, az öröm édes izgalmát, s a veszteség fájo érzését a küzdőkkel együtt érezve.

S ép oly szenvedélyvel nézi másnap a hippodromosban a kocsiversenyeket. Hellas leggazdagabb férfiai küldték el négyes fogatú kétkerekű kocsijukat, melyeket vad vágtatásban ragadnak tova a pompás ménnek. Verejtkezve, de örömrivallgással érzézik be az első, s győzelmét nem zavarja, hogy két ellenfelének kocsija a fordulónál összeakadt, a kocsik összetörték, s a kocsisokat véresen összezúzva ragadják magukkal a ménnek.

Majd ott gyűl össze a közönség a Zeus templom aljában, s áhitattal hallgatja a templom opisthodomusáról a szellemi versenyeket. Hellás legkitünőbb költői, történet-írói és szónokai versenyeznek a kitüntető olajágért. Harsány taps üdvözülni egy-egy megkapó részletet mely a görög tehetség hatalmas voltát és görög nyelv bübájós csengését hirdeti a hallgató közönségnek.

A koszorúk, melyekhez az olajágakat egy gyermek vágta le aranykészel a rácszal körülvevett szent olajfáról, már ott vannak a Heraionban, az arany asztalon. A nyertesek megkoszorúzása az ünnepélyek befejező s legfényesebb része. Az oltárokon ünnepélyes áldozatok lobognak, s az istenek jelenlétében teszik föl a versenybírák Hellás legkiválóbb embereinek homlokára a győzelmi koszorút. Kikiáltják nevüket, atyjokat és hazájukat, s az egész Hellás jelenlétében ünnepélyes menetben, fuvola-zene mellett járnak be az Altis szent helyeit, hogy a Prytaneumban lakomával fejezzék be a nagy napokat.

Várady Károly,
szegedi tanár.

Német tornászok Budapesten. Egy száz tagból álló német tornásztársaság érkezett a fővárosba Boroszlóból, hol pár nap előtt 5000 német tornász ünnepelte a német tornászövetség VIII-ik birodalmi ünnepét. A pályaudvarban a magyar tornászok nevében dr. Vétsey István nemzeti tornaegyleti alelnök küldöttség élén üd-

vözölte a német bajtársakat. Majd a nemzeti tornaegylet csarnokába gyűlt össze a társaság s a tornacsarnok mintaszerű berendezésével és felszerelésével elragadta a német mestereket; itt rögtönzött de annál izletesebb magyar gulyásvacsorával lepték meg a magyarok vendégeiket, kik lelkes felkészültségben üdvözölték gazdáikat. A mai nap folyamán a magyar tornászok kalauzolás mellett Budapest nevezetességeit nézték meg, melyek között különösen a Feszty-körképet nem győzték eléggé csodálni és magasztalni. Délután a társaság a budai tornászok meghívására meglátogatta a budai tornaegyletnek az I. kerületi jégpálya helyén berendezett labvtennis-pályáját, hol legőszintébb elismerésüket és bámulatukat fejezték ki a Schwaj Böske, Mendelényi Irma és Wille Ilka kisasszonyok, továbbá a Dürr Károly és Vanyek László, Holfeld Henrik és Ernyei Pál által meserién bemutatott játék fölött, majd egy kedélyes és magyaros kis ozsona után a németek egy kis magyar labdajátékhoz is kedvet kaptak, melynek csak az est homálya vetett véget, bucsura és távozásra intvén a tornász bajtársakat, kik eljöttek bennünket és országunkat megösmerni.

Szászországi tornaegyletek Mohácson. A szászországi tornaegyletek hetven tagja, mint nekünk táviratozzák, a dunagőzhajózási társaság „Albrecht” nevű gőzösén Mohácsra érkezett. A tornászok, a kik egy óra hosszáig időztek Mohácson és megnézték a város nevezetességeit. Mohácsról Belgrádba utaznak, s onnan a Vaskapukoz, a melynek megnézése után Nagyszébenbe és Brassóba mennek több szász és oláh egyesület meghívására. A kirándulók Brassóba való utazásukkal az oláhok iránt érzett rokonszenvüket akarják dokumentálni.

A háziezred tornaünnepélye Plevljében. A 32. gyalogezred altisztí kara m. hó 19-én Plevljében díszturnázással egybekötött athletikai versenyt rendezett. A tribünökön a tisztikaron kívül Plevlje összes notabilitásai is megjelentek. 4 óra 30 perczkor kürtész jelezte a tábornok megérkezését és az ünnepély kezdetét, mely a következőkép folyt le. 1. Felvonulás katonai zenész mellett, 64 altiszt mint tornászok 3 előtornászszal. 2. Sztornázás nyujtón előtornász Cronics-Bosco, sztornázás bakon, előtornász Hirsch őrmester, sztornázás lovon, etőtornász Totis Lajos. A versenyturnázás eredménye a következő: Lovon első díjat nyerte Totis Lajos, a Magy. testgy. köre volt kapitánya, második lett Cronics Bosco. Bak: első Joanelli Gyula, második Cronics Bosco. Kódobás 1. Luczky Károly, 2. Jajczay Mihály. Magas távolugrás: első Totis Lajos, magass. 1 m. 82. cm. táv. 5 m. 80 cm., második Gründler Károly, magass. 1 m. 72 cm., táv. 5 m. - Súlyemelés 51 kgr.; 1. Luczky Károly, 15 emelés. 2. Jajczay Mihály, 14 emelés. Nyujtó, 1. Hirsch őrmester, második Cronics. Távfutás 2000 m. első Hornyák Tivadar, második Wurm Károly. Ezek után a tábornok a győzteseknek a díjakat („Medjidir” török érmek) kiosztotta és ez alkalomkor a tornászoknak buzgóságukért és ezen szép eredményekért elismerését és köszönetét nyilvánította. Este a tornászok tisztelőre banket volt rendezve a Tachlidja-szállóban 200 teretkekre és ezen estére az ezredes az ezred zenekarát átengedte. Fél tíz órakor érkezett meg Thour ezredes, a ki a rendezőségnek tevékenységeért köszönetet mondott. Erre Gronics káplár magyar felkészítő mondomondott az ezredesre, a melyre az ezredes rögtön magyar választ. Ezután tánc következett kivilágos kivraddtig.

X. Klósz György fényképészeti műintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tantárgyokról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

ATHLETIKA

Uszó-verseny.

A „Magyar uszó-egyesület“ ez idei első versenyét május 28-án este tartották meg. A Lukács-fürdő uszodájában ez alkalomból nagy számu közönség jelent meg, köztük persze számos csinos fiatal hölgy. A verseny este 8 órakor kezdődött s 10-kor volt vége. Az idő ma egész nap hűvös volt s este egy kissé csipősre vált de ez persze nem alteralta az edzett versenyzőket. A versenybírótság elnöke volt — Hadik Sándor gr. távollétében — Porzsolt Gyula, versenybírósi tagok: ifj. gróf Károlyi Tibor, Luby Sándor, Harkányi Andor, Szemere Miklós, Gábor Endre. Célbíró: Balogh Hugó. Versenytitkár: Füzesséry Árpád. Időmérő: Záborszki István. Indító: Minich Jenő.

A versenyek igen érdekesek voltak és gazdagok — meglepetésekben. Tomcsák Gusztáv, ki az uszó-sport terén már oly szép sikert ért el, ma nagyon rosszul volt diszponálva és még csak második helyet se bírt magának biztosítani. A másik favorit, Reischl Ferencz sem bizonyult legyőzhetlennek, ámbár nagyon keményen tartotta magát.

A versenyek lefolyása különben a következő:

I. Megnyitó verseny. (220 m.); öt versenyző közül első Reischl Ferencz, a M. A. C. tagja, második Deutsch Gyula a M. Testgy. körének tagja.

II. Kezdők versenye. (66 m.) I. csoportban I. Braunerberger Arthur, 2. Guttmann Mór, II. csoportban I. Boronkay Dénes B. T. A. tagja, 2. Temple Rezső.

III. Gyors uszás. (66 m.) I. csoportban I. Graeff Ödön, 2. Reischl Ferencz; II. csoportban I. Biegelbauer Árpád, 2. Rogenbauer Frigyes. — IV. Kitért uszás: (550 m.); öt versenyző közül első Guttmann Alfréd, második Deutsch Gyula, harmadik Gaál Dániel H.-M.-Vásárhelyi T. és V. E. tagja.

V. Ugró verseny. Hárman versenyeztek: Brunhuber Béla, Kellner Gyula és Stobbe Ferencz s mindhárom elsőrendű ugróknak mutatták magukat. Ugrásainak merészsége és kombinált voltak dacára is kecses könnyedsége által mégis leginkább Stobbe vált ki; ő kapta az első díjat, Kellner a másodikat.

VI. A III. szám döntő küzdelmében első Biegelbauer lett.

VII. Handicap (220 m.) I. csoportban I. Guttmann Alfréd, második Graeff Ödön, II. csoportban I. Reischl Ferencz, 2. Ejury Lajos.

CSÓNAKÁZÁS.

Regatta-verseny.

A tiszai regattaszövetség vasárnap tartott versenyével fényesen beigazolta létjogosultságát: ekkor tartotta meg eddig legsikerültebb és minden részében kifogástalanul rendezett versenyét. Délután fél 4 órára az előkelő közönség zsufolásig töltötte meg a gőzhajót, mely a katonazene hangjai mellett rövidesen elindult, rajként követve a versenybírótság hajója a „Sirály“, és a pályabíró mozgó székhelye: a Szilberleitner Ferencz ur tulajdonát képező „Janka“ yacht és a versenycsónakok egész serege által. Pont 4 órakor a verseny megkezdődött.

I. Az első pont a temesvári és torontáli egyletek közti *ketlős páros evező-versenyből* állott, melynek vándor-

díját a temesváriak: Králik László, Hilt Lajos, korm. Szandház Ferencz most harmadszor nyerték el. Végleges tulajdonukká még két győzelem után válik. A 2000 méter hosszú pályát 6 perc, 20 mperc alatt futották meg, a torontáliak 6 perc 27 másodperc alatt.

II. Ezután a *matrózok versenye* következett négy közönséges laddal. A győztes csakis ezüst díjakat kapott.

III. A verseny harmadik pontja volt a *nemzetközi skiff verseny*, melynek díját egy remek kivitelű arany serleget Meák Gyula, a szegedi csónakázó egylet tagja nyerte el, a versenypályát 6 perc 41 és fél mperc alatt futva meg. Másodiknak Salacz Dezső, az aradi Maros egylet tagja érkezett be 7 perc 5 mperc alatt. Knáb Ádám, Torontál egylet tagja nem indult.

IV. A negyedik versenyszám a *hölgyek tiszteletdíjért* a bpesti Neptun egylet, az aradi, temesvári és szegedi egyletek versenyeztek. A Neptun legénysége Prokopius Béla, Varjassy Dezső, Ullrich Gusztáv, Koós Elemér, korm. Szabó Gyula érkezett be elsőnek 5 perc, 55 mperc alatt, az aradiak 5 p. 58 mperc, a temesváriak 6 perc, 1 mperc alatt.

V. Az ötödik versenyszám a *hölgy evezősök* versenye volt. Temesvár szépei: Menzzer Margit k. a., Plausich Viola k. a., Krivacsy Margit k. a., Kovacsics Ella k. a., nem indultak, minék folytán a nagybecskereki hölgyek: Vattay Margit k. a., Mihalovits Erzsébet uró, Hegedüs Erzsébet uró, Rónay Olga uró (korm. Rónay Jenő főispán) egyedül érkeztek be a közönség riadó éljenzési közepete.

VI. A *szövetség új vándordíjért* (a régít tavaly a szegedi egylet végleg megnyerte.) Meák Gyula, a szegedi egylet tagja és Zsiros Imre, a Torontál egylet tagja versenyeztek. A díjat Meák Gyula nyerte 7 p. 57 mp. recorddal Zsiros a pályát 8 p. 11 m. alatt tette meg.

VII. A *szövetség új négyes vándordíjért az aradiak* Laczay Gyula, Vannay Gyula, Dániel Dezső, Jankó Imre, korm. Sándor Ede nyerték el (6 p. 15 mp.); a temesvári egylet (6 p. 16 mp.) másodiknak, a szegedi (6 p. 17 mp.) harmadiknak érkeztek be.

VIII. A *fordulással egybekötött kétevezős versenyben* Magyar Endre és Csonka Ferencz (korm.: Milhoffer) szegediek (10 p. 10 mp.); győzték le Nagy Gyula és Kovacsics Endre (korm.: Szandház Ferencz) temesváriakat, akik 11 perc alatt érkeztek be.

Ezután a gőzhajó a nagy közönséggel visszaindult a gőzhajóállomásra.

Este félkilenczkor a Tisza-szálló nagytermében bankettre gyűltek össze a fényes verseny közönsége, ahol Rónay Jenő főispán, a szövetség elnöke hatá-os beszéd kíséretében kiosztotta a győzteseknek a díjakat.

Sz—1 H—6.

VELOCZIPÉDEZÉS.

Kerékpáros verseny.

A Hunnia magyar bicycle-klub május 22-én tartotta meg országos kerékpár-versenyét. Nem rajtuk mult, hogy csak névleg lett országos e verseny, mert nem nagy dicséretükre legyen mondva a kolozsvári, pécsi, pozsonyi, szombathelyi, szegedi s a többi vidéki tekintélyes kerékpár-egyesületnek, hogy e versenyben részt nem vettek. A vidéki kerékpárosok közül csak két szál jelentkezett, a kik azután hosszas kapacitálás után, nekiindultak.

A kerékpár-sport oly elterjedtségnek örvend, hogy csak méltányosnak tekinthető önálló versenypályára való törekvése. Ki is szemelték e célra a népliget közelében

alkalmas telket, a pénzügyi bizottság meg is szavazta kérelmük tárgyát, de bezzeg lerontott mindent a tanács javaslata alapján a közgyűlés és a kérévnyét visszaadták azzal a megjegyzéssel, hogy keressenek alkalmasabb helyen telket. Pedig hát az ilyen pálya csak szépítené és élénkítené a népligetet. Németország majd minden városában, még a kisebbekben pl. Feldkirchenben is van már ilyen pálya s nagyot lendítene annak létezése e sokoldalú hasznos sporton.

A Hunnia-klub szebb időt nem is kívánhatott magának versenyehez. Sőt a forrón tűző nap nagyon is megizzasztá a győzelmi pálmáért fáradozókat. De hát az igazi kerékpárosok edzve vannak a vihar és a nap ellen egyaránt.

Általános érdeklődés tárgyát képezte a két fiatal amerikai kerékpáros, kik tudósítónknak néhány érdekesebb dolgot beszéltek el utjokról.

Buffalóból jött mind a kettő, az egyiket Kosciolék W. Theophilnek hívják, származására nézve lengyel, 30 éves és nyomdatulajdonos, a másik, a 19 éves Dont C. Walter, egyetemi hallgató, atyja gyógyszerész, mind kettő június 4-én hagyta oda kerékpáron Buffalót és 6-dikán már New-Yorkban voltak. 18-ikán az Autverpeni kiállítást nézték meg, 19-ikén pedig Waterloonál csináltak fényképező készülékekkel fölvételeket. Ezután Brüsszelben időztek három napig, — erre az egyik eltört kerékpár kijavitása kényszeríté őket — 25-én Bonnban voltak. A legszebb utat Köln és Wiesbaden között találták. Majd Frankfurtból a fiatal Dont rokonaihoz Hohenheimba kerékpároztak, innen pedig a strassburgi vár felé mentek, hol a nagy erődítéseket, a katonákat bámulták meg; ez ugyanis szintén terra incognita Amerikában. — Strassburgból Münchenbe, innen Braunaun keresztül Bécs felé. — A határnál a kerékpárokért 60 frt 50 krt kellett fizetniök, egyedül itt nem akarták respektálni az amerikai konzulátus iratait. Budapest nagyon tetszik nekik és örömlüknek adtak kifejezést affelelt, hogy a Hunnia részéről olyan fogadtatásban részesültek. Ma reggel 5 órakor már utnak indultak Krakó, Lemberg, Pétervár, Possenen keresztül Berlinbe, innen Bremába s aztán Amerikába mentek vissza, hol élményeiket ki akarják naplóformában adni.

A verseny 4 óra előtt vette kezdetét és kevéssel 7 óra előtt fejeződött be.

A versenybírótság állt a következő urakból: Elnök: dr. Hudomel József. Alelnök: Bláthy Ottó Titusz. Versenybírók: dr. Ary Pál, dr. Gerenday György, Grünwald Bernát, dr. Hirschfeld Antal, ifj. Rémi Róbert, Schmidtő Ferencz, Urbanek Lajos. Versenytitkár: Jelfy Gyula. Versenyintéző: Ehrlich János. Tételnyblró: Bláthy Ottó Titusz. Célbírák: dr. Gmelin Ottó, Tettau Gyula. Időmérők: Ehrlich József, ifj. Légrády Károly, Földváry Tibor.

Megnyiló-verseny 2000 mtr: Első Modl Lajos, a Hunnia tagja, ki 3 percz 31 $\frac{1}{2}$ mp.-nyi rekordjával igen könnyen győzött ellenfelén, Rottenbiller Jánoson. Harmadik Picker Ernő.

Junior-verseny: 2000 mtr. Elsőnek Hűvös Iván érkezett be 3 p. 33 $\frac{3}{5}$ mp. alatt. Utána Picker Rezső 3.35 és Gyulai Aladár.

Érdekesebb volt a *Jubileumu-verseny*: 5000 mtrnyi táv. Rottenbiller János 10 p. $\frac{1}{5}$ mp., Modl Lajos 10 p. $\frac{2}{5}$ mp, és Wiegand Rezső 10 p. $\frac{1}{6}$ mp. alatt érkeztek be.

A *seniorok-versenye*: 2000 mtrnyi távval inkább kedélyes kerékpározásnak mondható. E versenyben ugyanis csak oly urak vehettek részt, kik 40-dik évöket már betöltötték. Elsőnek Schütze Ottó 4 p. 23 mp., másodiknak Watterrich Ödön 4 p. 31 mp., harmadiknak pedig Schomann Antal 4 p. 32 mp. a, jelentkeztek a versenybírák előtt.

A *főversenyt*, 10.000 méter, ugyancsak a kis Rottenbiller János nyerte meg 17 p. 56 $\frac{1}{5}$ mp. alatt, utána Modl Lajos jött 19 p. rekorddal, harmadiknak Wiegand Rezső.

Ezután a két amerikai ment 3-szor a pályán körül, bemutatva az á tempo-kerékpározást.

A *vendégek versenyében* csak ketten, az egerszegi Königsmyer és a Nagy-Kátáról jött Aczél vett részt és Königsmyer lett az első.

Tételny-verseny 3000 méter. Rottenbiller javára dőlt el 4 p. 57 mp. Picker Ernő második, Kutassy Vince harmadik.

A *vigasz-versenyben* Picker Ernő jött be elsőnek és Jüngling József másodiknak.

Verseny után még rögtönzött kerékpár-korzó volt.

L. S.

Az „**Előre**“ **kerékpáros-kör** m. hó 28-án jól sikerült bicikli versenyt rendezett. Versenybírák voltak: Dr. Ary Pál, Bláthy O., dr. Gmelin Ottó, Iszer Károly, dr. Rózsa Imre. Versenytitkár: Balogh Hugó. Pályabírák: dr. Dobos, Ehrlich, Kelényi, Kohlener, Leypold, Leytényi, Réthy, dr. Rottenbiller, Rózsa, Stiebert, Watterich, Schmidtő. A verseny lefolyása a következő volt:

I. *Megnyitó verseny*. Táv. 2000 m. Indultak heten, kik közül Tallián kidőlt. Első lett Hauszer Ernő, E. K. K. tagja négy percz alatt, második Klimkó László M. Testgy. K. tagja 4 p. 12 mp. harmadik Bräutigam, ki a célon belől elbukott 4 p. 5 mp.

II. *Hölgyek dija*. Táv. 3000 m. Hét versenyző közül első lett Rottenbiller János M. Testgy K. tagja 9 p. 28 mp. második Nagy Dénes M. A. C. 9 p. 29 mp., harmadik Hannó Arthur a pozsonyi egylet tagja 9 p. 30 mp. alatt.

IV. *Bajnoki verseny*. Táv. 1609 m. Első Modl Lajos 2 p. 23 mp. második Rottenbiller János 2 p. 34 mp., harmadik Nagy Dénes 2 p. 35 mp. alatt.

V. *Tételny-verseny*. Táv 2000 méter. Kilencz versenyző közül első Hűvös Iván, H. M. B. C. 3 p. 1 mp., második Herbster Henrik H. M. B. C. 3 p. 2 mp., harmadik Floryk Gyula M. T. K. 3 p. 3 mp., alatt.

VI. „**Előre**“ **kerékpáros kör dija**. Táv. 10.000 m. Elsőnek érkezett be Hannó Arthur 17 p. 54 mp., második Rottenbiller János 17 p. 55 my., harmadik Nagy Dénes 18 p. 3 mp. alatt.

VII. *Tételny-verseny*. Táv. 3000 m. Kétszeri rossz start után első Lillits Milutin 4 p. 47 mp; második Rottenbiller János 4 p. 24 mp; harmadik Kutassy Vincze H. M. B. C. 5 p. 30 mp. alatt.

VIII. *Vigasz-verseny*. Táv 2000 m. Versenyzet Horváth Gyula B. K. E. és Nagy Dénes nyerte el. A második díjat nem adták ki.

A Hunnia Magyar Bicycle Club által 1894. évi augusztus hó 5-én vasárnap reggel 7 órakor rendezendő hegymászó verseny sorrendje és feltételei:

Pálya a Budapest—budakeszi országot. Indulás a szép Ilona vendéglőtől. Cél a szép Juhászné vendéglőnél. Pálya hossza: 3600 méter, emelkedés 215 méter. Tét: 2 frt, bánat 2 frt.

Elsőnek; tiszteletdíj és nagy ezüst érem, másodiknak: nagy ezüst érem, harmadiknak: kis ezüst érem.

Nevezési zárnapp 1894. augusztus 1-én este 8 órakor. Indítás 1894. augusztus 5-én reggel pontban 7 órakor.

Saját készítményü
torna-eszközök
 valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

játékok. Kötél- és kenderárak, ostor és ostornyél (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapest (Károly-laktanya) Károly-utca 12.

Képes árjegyzékek bérmentve.

Javításokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok.

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly
 raktárában

Budapest, Károly-körút 3. szám.
 1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódekvíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig.
 Gyógyjavaslatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknel, esuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérhajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szalodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitünő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében.

Szives ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDESZY L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hirnevű

fegyvereit

kezeség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számíttatnak.

Torna- és sport ruházati kellékek

raktára.

CZIM:

Karl Braunstein (Turnwart)
 Georgswalde. (Böhmen).

Tornász-nadrágok tricoból, Tornaingek, torna-övek, torna-czipők különböző fajtaból.

Velociped-czipők, turista-czipők, séta-czipők szövethől és bőrből, bőrvagy rezés gumi-talppal.

„Hidalgo” szabadalmazott sport-czipő sarok nélkül Lipsia-talppal.

Szállítás utánvet mellett,

Kimerítő árjegyzékek ingyen!

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a leggyyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltbb áron kaphatók csakis **TINTNER MIKSA** műtárában Bécs, I, Opernring 19.

Porzolt Kálmán

munkái:

- A párbaj.** Színmű 1 felv. Előszőr adatott a nemzeti szín- frt kr.
 házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások.** Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet.** Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek.** Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Sport és szerelem.** Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Amor im Bade.** A „Fürdői emlékek” német kiadása. Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak. és sportközl.**
 1884. Első évfolyam 6 —
 1885. Második évfolyam ... 8 —
 1886. Harmadik évfolyam... 8 —
 1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
 1888. Ötödik évfolyam 4 —
 1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
 1890. Hetedik évfolyam... 4 —
 1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
 1892. Kilenczedik évfolyam 4 —
- Képes sportnaptár.** 1886. évre 1 50

- A testgyakorlati oktatás rendszere.** A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80
- Reform-naptár 1892.** Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40
- A Dunántúl irásban és képen.** (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —
- Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —**

Porzolt Jenő:

- A korcsolyázás kézi könyve.**
 Képekkel..... 1 —

Porzolt Lajos munkái:

- A magyar labdajátékok könyve.**
 Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —
- A tornázás kézikönyve.** Képek. 1 20
- Tornakártyák.** Képekkel 1 —
- Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJÁRI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek czipő-áruit a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel

velocipedező, turista és hegymászó tornaczipőket, vadász-csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére ugymint:

tiszti czipők, galosechnik v. gumiezipők, ugy szinte vízmentes czipőket és kényes lábra különlegességeket.

nagy választékban raktáron tart

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban cszközöltnék.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

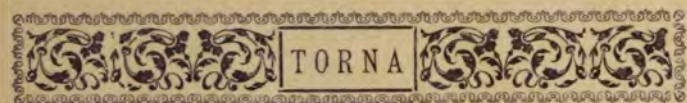
Budapest, József-körút
5. szám.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivó-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivó-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunzentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pocsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmecei Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicych-egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-Egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegetesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet,“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Tornatanítás középiskoláinkban.

A nagybecskereki községi főgymnasium

f. évi tornaversenyeit az alábbiakban ismertetjük.

Tanár: Edelman Ottó.

I. II. III. IV. osztály június hó 11-én d. u. 1/2 óra-
kor. Felvonulás. Rendgyakorlatok. Szabadgyakorlatok 4-es
s 8-as ütemben. Osztálytornázás az ugró szekrényeken.
Játék: bakugrás sorokban, húzás a botocskával, sas és
kötél. Verseny: a) futás. 100 méter. I. oszt. 24 tanuló.
Győztes Pap Dezső 11 mp. alatt. b) futás, 100 m.,
visszafordulással, kettős akadályllyal s botocskafelemelés-
sel. II. oszt. Részt vett 17 tanuló. Győztes Krcselics
László 15 mp. alatt. c) távugrás ugró szekrényeken át.
III. oszt. Részt vett 15 tanuló. Győztes Notáros Szve-
tiszláv 4 méter. d) bakugrás. IV. oszt. Részt vett 8 ta-
nuló. Győztes Bozzay Aladár és Várkonyi József, mind-
kettő 3 m. 64 cm.-rel.

Sorakozás. Elvonulás.

V. VI. VII. VIII. osztály június hó 12-én d. u.
1/2 óra-
kor. Felvonulás ellenvonulással. Rendgyakorlatok.
Szabadgyakorlatok 8-as ütemben ellentétesen. Játék: a)
nagy méta, b) labdalökés, nagy labdával. Sziertornázás
2 csapatban: a) magas korlát. Előtornász Billitz Albert.
b) társas bakugrás 4-es csoportokban. c) mag. korlát.
Előtornász: Marok Ernő. Verseny: a) futás, 150 méter,
2 fordulóval, 2 akadályllyal. V. oszt. Részt vett 6 tanuló.
Győztes Mandics József 20 mp. alatt. b) súly-
dobás, 10 kiló jobb s bal kézzel. VI. osz. Részt vett
6 tanuló. Győztes Tereczky György 6 m. 24 cm. c)
távugrás magas ugrással ugrószekrényeken át. Részt

vett 6 tanuló. Győztes Peits Milos VIII. oszt. tanuló.
4 m. 10 cm. h. és 83 cm. mag. d) gyakorlatok a lovon.
Részt vett 4 tanuló. Győztes Reinhardt Péter VI. o. t.
(összetett gy.) és Tereczky György VI. o. t. (erőgy.)
e) gyakorlatok a nyújtón. Részt vett 7 tanuló. Győztes
Reinhardt Péter VI. o. t. (összetett gy.) és Lőzsa Jenő
VII. o. t. (erőgy.) f) gyakorlatok a mag. korlátón. Részt
vett 6 tan. Győztes Reinhardt Péter VI. o. t. (össz. gy.)
és Müller Ferencz V. o. t. (erőgyak.)

Sorakozás. Elvonulás.

A tanuló ifjuság tanulmányi utja. A tanuló ifjuság
23 tagja Burget József és Novotny Endre tanárok veze-
tése alatt a pünkösdi ünnepek folyamán kirándult az
Aldunára. Az érdekes út Versecz megtekintésével kezdő-
dött, hol különösen a verseczi polgárok által felállított
honvéd emlék és a dicséretes gonddal ápolt városi kert
vonta a figyelmet magára. Báziasznál az államvasutak
hajójára szállva a Dunának a természet által oly gaz-
dagon díszített szakaszát utazták be. A kazán szoros
az ő pazar pompájával állandóan lekötötte az alföld rón-
náihoz szokott ifjuság érdeklődését. Orsován kiszállva
a város érdekességeit tekintették meg. ezek közül külö-
nösen azt a házat hol Kossuth Lajos utolsó éjszakáját
töltte a honföldön és a koronakápolnát, melynél hazafias
áhitattal énekelték el az ifjak a Hymnust. Orsováról a
vaskapu munkálataihoz és Adakaleh sziget váromjaihoz
vezette a tudásvágy ifjainkat. A következő napon a
Cserna völgy, hazánk egyik legszebb fürdőjével a Her-
cules fürdővel volt az utazás czelja, hol valósággal min-
den percze jutott újabb látni való. A kirándulásban
részt vett ifjak mindenkor legszebb emlékeik közé soroz-
hatják az Aldunán töltött szép napokat.

A lőcsei kir. kath. főgymnasiumban

a 4 alsó osztályban Mortenson Ede a 4 felső osztály-
ban Hadik Richard tanárok foglalkoztak a testgyakorlat
művelésével. A főigazgató Halász László által kitűnő
szakértelemmel összeállított évi értesítőben a labdjáték-
ról és a 4 felsőbb osztályban eszközölt erő és ügyesség-
mérésről van Hadik R-től ügyes ismertetés.

Egri katolikus főgymnasium.

Igazgató: Kossuba Domokos. Tornatanár: Perger Ferencz.

Növendékségünk egészségének és testi fejlődésének érdekében mint azelőtt, most is minden lehető megtehető az igazgatóság. Az egész éven át rendesen folyt tornázás mellett módot nyújtott a tanulóknak arra is, hogy a testedző és kedélyderítő labdajátékokban alkalmas szabad helyen és kellő felügyelet alatt gyakorolják magokat; majd a tél beálltával, megkereste a helybeli korcsolyázó egyesület elnökségét s a tőle az egyesület rendkívül kedvező fekvésű jégpályájának szünetnapokon a tanuló-ifjúság részére mérsékelt díjért átengedését megnyerte, sőt 24 szegényebb tanuló részére ingyen jegyet is kieszközölt; így a korcsolyázó egyesület jégpályáján 210 tanulónk edzhette erejét. Intézetünk iránti szíves figyelméért fogadja az egyesület m. t. igazgatósága ismételten kifejezett hálás köszönetünket. — Hasonlóképp rajta volt az igazgatóság, hogy a melegebb napokban az érseki uszodát mennél többen látogassák.

A testedzés e módjain kívül még egyéb hasznos szórakozásra is nyújtottak alkalmat tanulóinknak buzgó tanáraink. Már az őszi napokban tettek a természetrajz tanáranak vezetése alatt a IV—VI. osztályiak egy-egy délutánra tanulmányi kirándulást s ezt a tavasz kinyíltával többször ismételték; majd a tornamester vezetése s néhány tanár felügyelete alatt távgyaloglást tettek egyes osztályok; továbbá, a Klamarik-jubileum alkalmával engedélyezett szünet-napok egyikén, április 28-án, a tanári testület itthon maradt tagja a II—VII. osztályok növendékeit egy egész napi kirándulás örömeiben részesítették a közeli F.-Tárkány regényes völgyében; s ugyan ily örömben részesültek május 2-án az I. oszt. növendékei is a közelebb fekvő kies Berva völgyben, hol a délutáni órákban az intézetnek éppen akkor hivatalos látogatáson Egerben levő védnöke is meglepte őket vidám szórakozásuk között, a mi a ritka örvendetes tavaszi ünnepet csak annál emlékezetesebbé tette.

Beszterczebányai kir. kath főgymnasium.

Igazgató: Lévy István.

A tornát tanították: Wirth Gyula, Laky István, Tarjai László.

Az intézet június 20-án nyilvános tornavizsgálatot is tartott, mely a következő program szerint folyt le:

1. Felvonulás: Az ifjúság a vizsgálat napján d. u. 2 $\frac{1}{2}$ órakor az intézet udvarán gyűlt össze s három négysoros oszlopban zászlóval és dobszó mellett vonult ki a Felső-rétre. A dobosokat a honvéd-ezred parancsnoksága volt szíves átengedni. A helyszínén a három oszlop 8 lépés térközzel állott föl.

2. Szabadgyakorlat: Az alsó és felső osztályok együttesen mutatták be a szabadgyakorlatokat. Vezényelte Laky István tanár.

3. Szergyakorlatok: A felső osztályok korlátlan, lovon és bakon tornáztak.

4. Az alsó és felső osztályok kötélhúzási versenye következett.

5. Wirth Gyula tanár a „Füles labda“ nevezetű játékot mutatta be válogatott csapattal.

A többi játékok bemutatása, valamint az ugrási és futási versenyek az idő s a talaj kedvezőtlenlége miatt elmaradtak.

A tornázással kapcsolatban meg kell emlékeznünk tanulóinknak a korcsolyázásban való részvételéről is, mit a helybeli korcsolyázó-egyesület elismerésre méltó előzékenysége nagyban emelt az által, hogy 30 szegényebb sorsú tanulóknak a korcsolyázásra ingyen jegyet adott. Köszönet az áldozatkészséget.

Az ismeretkör tágítása céljából tanulóink e tanév folyamán *kirándulásokat* illetve tanulmányutakat is tettek.

A kisebb helyi kirándulásokon kívül intézetünk IV. osztálya Faith Mátyás, természetrajzi tanár vezetése alatt f. évi május 10-én Hermándra, Stadler Tófor kir. tanácsos tulajdonát képező papírgyárába és Felső-Hermándra a vizesésig tanulmányi kirándulást tett. Az indulás reggel 6 órakor történt és Hermandig a 9 km. utat 2 óra alatt a legjobb conditióban tették meg a tanulók. A vezető tanár utközben a vidék egyes geológiai tényezőire és sajátosságaira s különösen a kőzetek szerkezetének fontosabb momentumaira hívta fel a tanulók figyelmét.

Hermándon a papírgyár szeretetreméltó igazgatója, Wotocsek Henrik úr szíveséggel fogadta és kalauzolta a tanulókat, töviről-hegyire megmagyarázván a papírgyártás lefolyását. Ebéd után, melyben Wotocsek igazgató úr részesítette növendékeinket, a 9 kilométernyire fekvő Felső-Hermándra rándultak, hol a felséges vizesésben gyönyörködtek, majd a vezető tanár az itt észlelhető sziklatengernek nagyjából régebbi mészkő és dolomit geotektonikai sajátosságai, nem különben a tömeg- és réteges kőzetek közti különbségeket a természetben látható példányokon magyarázta meg és bemutatta a völgyképződés elméletét természetben. Viszszajövet a vendégszerető igazgató úr a tanulókat megozsonáztatta.

Növendékeink e napon 30 km. utat a legjobb conditióban és kedvvel tettek meg, a mi tekintettel a tanulók korára menetelési képességükről fényesen tanuskodik.

Fogadja úgy a gyár, mint annak szeretetreméltó igazgatója, Wotocsek H. úr, tapasztalt előzékenysége és vendégszereteteért e helyütt is úgy ezen osztály, mint az intézet meleg köszönetét.

A másik kirándulást, mintegy 150 tanulóval f. é. június 2-án tettük több tanár kíséretében a zólyom-brezói m. kir. vasgyárak megtekintése végett. E kirándulás nemcsak felvidító hatással volt a kedélyre, hanem az ott látott és tapasztalt munkálatok tanítványaink ismereteit is valóban gazdagították és megszilárdították. A vasgyárak nagyérdemű igazgatója, nagys. Wagner Vilmos. bányatanácsos úr és az egyes csoportok kalauzolására egész készséggel vállalkozott mérnök urak kiváló előzékenységgel fogadták a vonatról leszálló ifjúságot.

A reggeli befejezte után délelőtt a tanulók egy része a zólyom-brezói gyárakat, más része pedig a gyári kis vasuton Rhóniczra átrándulva az itteni gyártást szemlélte meg. Délután a két csoport felváltotta egymást.

Ugy maga a főbányatanácsos úr, mint a többi tiszt urak igazi magyar vendégszeretettel fogadták és kalauzolták a serdülő ifjúságot a legapróbb részletekig megmagyarázván a gyárak működését.

Mindnyájan feledhetetlen emlékekkel hagyták el a rövid idő alatt oly kedvessé varázsolt, sok tanulságot magában rejtő zólyom-brezói vasgyárakat.

Kedves kötelességemnek ismerem, hogy úgy a főbányatanácsos úr ő nagyságának, mint a többi igen tisztelt tiszt uraknak igaz magyar vendégszeretetők s önfeláldozó készségükért e helyütt is legforróbb köszönetemnek adjak kifejezést.

Meglátogatták továbbá tanulóink Marcsiss János tannár vezetése alatt a helybeli posztógyárat, hol annak igen tisztelt igazgatója, tek. Bárczy Károly úr, és a beszterczebányai hengermalmot, hol annak főfelügyelője Engel Benő úr, szíves előzékenységgel kalauzolták ifjainkat. Ez utóbbi helyen különösen a villamos világítás berendezése szolgál tanulmány tárgyául.

E kirándulások tanulságos voltakon kívül a test edzésére, az erkölcs és kedély nemesítésére is jótékony hatással vannak.

A legnehezebb és legveszélyesebb munka közben figyelhetik meg a munkás ember életét és megtanulják a testi munka értékének megbecsülését is.

A rozsnyói kath. főgymnasium.

Igazgató: dr. Tóth Lőrincz. Tornatanár: Komoróczy Miklós.

Intézetünkben a testnevelést helyiségeink és szereinkhez viszonyítva akként ápoltuk, hogy a gyakorlatok változatosságával, helyes beosztással a testre és szellemre egyaránt hatni igyekeztünk. A tél folyamán, bizony szűk és a tornászati szempontjából sok kifogás alá eső csarnokunkban gyakorolta magát a fiatalság és legkedvesebb testedző és kedvverítő gyakorlatait ekkor is a szabadban végezte, mint korcsolyázás, hólabdázás, szánkázás stb. Mihelyt a megenyhült tavaszi idő engedte azonnal nyári tornakertünkbe tettük át a testgyakorlás gyakorlatait, a hol szabadabb mozgás, változatosabb szerek, jó levegő stb. mind kedvezőbb tényezőkkül szolgáltak. A magyar nemzeti torna és labdajátékok gyakorlása különösen jótékony hatással voltak a tanuló ifjúságra, míg a fegyelem, rend és ambíció növelésére különösen a megismétlődő menetgyakorlatok szolgáltak, a melyben többször az egész gymnasium ifjúsága együttesen résztvett. E menetgyakorlatok egy-némelyikét ipartelepek, természeti szépségek meg szemlélésével is összekötöttük.

A tanévben megtartott órák után május hó végén és június hó elején osztály versenyeket tartottunk, a melyekben aztán a tanuló ifjúság nemes versenyre kelve mutatta be ügyesedésének, gyakorlottságának, test plasztikájának fejlettségét. E versenyek képezik a tanévben elért sikerek mértékét s e mérték szolgált alapul az elismerő okiratok kiállítására, a mely okiratot kedves és büszke emlékül őriz meg minden nyérő hosszú évek múltán is.

E versenyekből, melyek osztályonként és összesen tartattak, a következő eredményt mutathatjuk föl:

I. *Futás.* a) Kitartó futás, homok talajon, vagy gyeper. Az I. osztályban minimális rekord 5 perc, maximális rekord 8 perc. A II. és III. osztályban 6—9 perc, IV. és V. osztályban 8—11, VI. VII. és VIII. osztályban 10—12—15, sőt 20 perces rekordot is elért. b) Gyors futás. Talaj mint fent. Pálya 100 méter. I. II. III. osztály 28 másodperc, IV., V. osztály 20 mperc, VI., VII. és VIII. osztály 18 sőt 14 másodperc.

II. *Gyaloglás.* 200 méter távolságra az I. és II. osztályban legjobb eredmény 1 perc 15 másodperc, III. és IV. osztályban 1 perc 5 másodperc, V. és VI. osztályban 1 perc, VII. és VIII. 54 másodperc. Kirándulásoknál az alsó osztályok sík talajon, köves úton öt kilométert 1 óra 25 perc alatt, a felsőbb osztályok 1 óra, sőt 56 perc alatt tettek meg.

III. *Magas ugrás* szaladással, rendes ugró deszkáról 1—1'20 m. távolsággal. Az I. osztályból versenyre senki sem állott elő. A II. osztályban legjobb eredményt mutattak: Olaj Gyula, Novotny József, Jókövi Alajos és Gócs Mihály 1'20 m. A III. osztályból Beliczky, Czentner és Csirszka 1'25. A IV. osztályból Angyal, Langhammer, Wofran és Herczeg 1'35 m. A többi osztályokból: Grieger, Botka, V. osztálybeliek 1'40 m. Ugyancsak 1'40 m. ugrottak: Friedrich és Kiszely VI. oszt. Ocsvár és Zólyomi VII. osztályu tanulók.

IV. *Hosszú ugrás*, rendes ugródeszkáról, homokos talajon szaladással, szép testtartással. I. osztályból: Potoczky 3'60 m. Hokky 3'40 m. II. osztályból: Olaj Gyula 3'80 m. III. osztályból: Biliczki 3'55 m. Czentner 4 m. Trunkó 3'45 m. IV. osztályból: Herczeg és Wolfram 3'80 m. Langhammer 4'40 m. V. osztályból:

Botka 4'10 m., Grieger 4 m., Stazniczky 4.15 m. VI. osztályból: Branszky 4'80 m., Friedrich 4'70 m., Száraz 4'40 m. VII. osztályból: Koós, Zólyomi 4'50 m. Ocsvár, Tóth 4'30 m., Glósz 4'15 m.

V. *Nyújtó tornázás.* Az utasításban előirt gyakorlatokat szorgalommal, kedvvel, szép testtartással végezték: Az I. osztályban Csák, Engyel, Gajdosch, Gulovics, Hermann, Hokky, Olajos, Páldi, Tóth. A II. osztályban Bihar, Ferencz József és Miklós, Tótor Jenő, Góts Mihály, Mester, Novotny, Olaj, Szarnovszky, Szlovik. A III. osztályban: Beliczky, Czentner, Ertl, Fergelec, Kosztka, Labancz, Lőrincz, Trunkó, Csirszka. A VI. osztályban Angyal, Bálki, Grusz, Kiszely, Kromberger, Jaeger, Posteiner, Wolfram. Az V. osztályban: Bottka, Császár, Czillinger, Frits, Greiger, Keszler, Pasteiner, Spissák, Straznyiczky, Stark. A VI. osztályban: Csernák, Kiszely, Száraz, Sey. A VII. osztályban: Göbl, Hornyák, Koós, Ocsvár, Payer, Spissák, Zólyomi. A VIII. osztályban: Bether, Simcsó.

VI. *Korlátton* legszebb és jobb eredményt mutattak: Csák, Herman, Olajos, Páldi. A II. osztályban: Ferencz Miklós, Fodor Jenő, Nevotny. A III. osztályban: Beliczky, Csirszka, Labancz. A IV. osztályban: Angyal, Kiszely, Kronberger, Jaeger. Az V. osztályban: Bottka, Frits, Griger. A VI. osztályban: Kiszely, Száraz, Sey. A VII. osztályban: Koós, Payer, Zólyomi. A VIII. osztályban: Ocsvár, Payer, Spissák, Zólyomi. A VIII. osztályban: Bether, Fábán.

VIII. *Tornajátékok.* A labdázás köréből kora tavasztul az egész ifjúság kedvvel gyakorolta: a bennforgó, kifutó, I. duplex, II. duplex, körberóta, lábas-labda stb. játékokat. Egyéb játékok voltak még: korbács-futás, kötéluzás, kötéluzás, póznatolás, birkozás, tapogató stb.

IX. *Kirándulás.* Az ifjúság vidékünkön bőséges alkalmat nyert a kirándulásokra. Kirándultak a rozsnyói vasas fürdőbe, a „Pozsáló“ hegyre, Gombaszögre, a „Gombás“-ra, Nyirjesre, Csetnekre, Horkára, Szalócra stb.

X. *Korcsolyázás, uszás.* Télen a Sajó mentén fekvő réteken nagy kiterjedésű jég mezőkön a tornaművezőtövel együtt naponkint korcsolyázott az ifjúság. Uszásra igen alkalmas, az aránylag olcsó árakért igénybevehető helybeli uszoda és helyenként a Sajó.

XI. *Évzáró tornaverseny.* A tanév alatt végzett tornaanyag s az egyéni ügyesség folytán elért kiválóbb sikerek bemutatására június hó 7-én nyilvános tornaversenyt tartottunk, a mely alkalommal a szabad, tag, rend és szorgalmatból az ifjúság osztályonként és összesen mutatta be haladását és az elért eredményt.

Elismerő okiratot kaptak: Az I. osztályból Csák Géza, Hermann Béla és Hokky István. A II. osztályból Ferencz József és Miklós, Góts Mihály. A III. osztályból Beliczky, Labancz. A VI. osztályból Angyal magas ugrásért, Jaeger lóugrásért, nyújtótornázásért. Az V. osztályból Frits Albert, Grieger Dezső, a gyakorlatok szabatos kiviteleért, szép testtartás és fegyelmezettségért. A VI. osztályból Branszky László hosszúugrásért, Kiszely Rezső ló- és nyújtótornázásért. A VII. osztályból Glósz, Hornyák, Tóth és Zólyomi általános egyéni ügyességükért s a rend és szabadgyakorlatok szabatos kiviteleért.

A pozsonyi középiskolai tanuló ifjúság játszótérének megnyitása

(1894. május 18.)

Gróf Csáky Albin volt miniszter 1893. február hó 7-én kelt köriratában felhívta a törvényhatóságokat, hogy a tanuló ifjúság számára játszóterekről gondoskodjanak.

Pozsony város t. tanácsa e felhívásra azt válaszolta, hogy a játszótér létesítéséről Pozsony mívelt társadalma már gondoskodott.

A pozsonyi középiskolák (az állami főreáliskola, a kir. kath. főgymnasium, az ev. lyceum és a kereskedelmi akadémia) igazgatói s tanárai ugyanis 1893. február 19-én nagy értekezletet hívtak össze a városház díszes termébe, mely értekezletnek célja volt: az egész városra kiterjedő mozgalmat megindítani az ifjúsági játékok érdekében és egy alkalmas játszótér létesítése tárgyában.

Ezen értekezleten megjeleint Pozsony város színejava. Ott olvasta fel Dr. Wagner Lajos tanártársunk az ifjúsági játékokról írt értekezését.

Városunk előkelő polgárai nagy lelkesedéssel karolták fel az ügyet, úgy hogy a kérdés sikeres megoldása biztosítva volt.

Az értekezlet a terv megvalósítására bizottságot küldött ki, melynek feladata volt: alkalmas játszótérre kiszemelni s annak beruházására s felszerelésére a szükséges költséget megszerezni.

Az e tárgyban megindított gyűjtés mai napig 1294 frtot eredményezett.

Játszótérül czélszerűnek mutatkozott a ligetfalusi legelő, a pozsonyi ligeti díszkert (Au) tőszomszédságában, A tér a gróf Pálffy-féle senioratus birtoka.

Pálffy Lipót és Pálffy István grófok, Weinert Győző, uradalmi igazgató s a tanügy lelkes barátja szíves közbenjárására, a hat holdnyi területet készséggel és ingyen engedték át a tanuló ifjúság játszótére számára.

Ő cs. és kir. Fensége Frigyes főherczeg, helybeli tábornagyúr, az intéző bizottság kérelmére a legnagyobb előzékenységgel megengedte, illetőleg elrendelte, hogy a játszótér nagy részét az utászcsoport planirozassa. — A Duna-szabályozó művezetőség a Dunának jobb partján a partból egy nagyobb részt elhasítván, az ott nyert körülbelül 200,000³ földanyagból Schick Emil, kir. mérnök úr szíves közbenjárására egy részt a játszótér feltöltésére engedte át s a Duna-szabályozó vállalat nagy előzékenységgel oda karioláztatja a földet.

A városi hatóság számos cserjét és fát ingyen engedett át a játszótér bekerítésének és egy részének befasítására, a mit köszönettel említünk.

Az intéző bizottság egy csarnok felállítását is látta szükségesnek. Ezt Durvay Antal úr derék polgártársunk intézetünk volt tanulója, jutányos áron építette. A csarnok pihenő hely, menedékkáz hírtelen eső ellen, a játszószerek tára s az ör lakása. Mellette van a kút.

A tanuló ifjúság a szép tavaszi napok beállta óta rándult ki a játszótérre. Gottl Adolf tornatanár ott tartotta a torna- és katonai gyakorlatokat s a tanulókkal

együtt játszott a téren. Az igazgató és több tanár többször megfordult a játszó tanulósg közt.

A játszótér ünnepies megnyitása a folyó évi május 18-án történt. Az nap d. u. 3—4-ig volt a helybeli négy középiskolai tanulósgnak csoportulása a téren. Ott volt Wiedermann Károly kir. tanácsos és főigazgató, Taller Pál, kir. tanácsos és h. polgármester, Pozsony intelligenciája és hölgyközönsége nagy számban. — Az énekkar elénekelt a szózatot, mire Pirchala Imre, kir. kath. főgymnasiumi igazgató, mint az intéző bizottság elnöke, szép beszédet mondott, kiemelve abban a Pálffy-család, a városi hatóság, az utász-zászlóalj, a Duna-szabályozó művezetőség, valamint a lelkes adakozók nagy lelkűségét. A város nevében Taller Pál, kir. tanácsos és h. polgármester szólt, abbéli örömeinek adván kifejezést, hogy a játszótér ellensúlyozhatja a tanuló ifjúság iskolai szelleme igénybevételét és biztosíthatja a helyes irányú nevelés követelme mindenoldalú összhangzó kiképezetését.

Azután kiosztatott a jelenlevők közt a játszótér berendezésére befolyt adományokról szóló kimutatás (összeállította Jónás János igazgató mint gazda) és Dr. Wagner Lajos „Ifjúsági játékok“ című értekezése.

Erre következett a különféle játékok bemutatása Gottl, Krajnyák és Pecsénye tornatanárok vezetése mellett. Öröm volt látni a másfél ezer tanulót a tágas téren mozogni futni, labdázni, ugrálni, katonai rendben masírozni, birkózni stb.

Este felé elszéledt a közönség s dob- és trombitászó mellett haza vonult a tanulósg is.

A VIII. nemzetközi közegészségügyi és demográfiai congressus 1894. év őszén Budapesten rendezendő athletikal versenyek feltételei.

Rendező

A Magyar Athletikai Club.

A versenyek napja: 1894. szeptember 4. (kedd) délután 4 óra. Nevezési záridő: 1894. augusztus 28-án (kedden) este 7 óra. Versenypálya: A Magyar Athletikai Club Orczy-kerti versenypályája.

Versenypontok:

I. Sikfutás. Távolság 100 yard (91¹/₄ m.)

II. Távolugrás. Az iramodás tetszés szerinti, az elugrás deszka nélkül a földről történik. Minden versenyző — a próbaugráson kívül, mely nem kötelező — három ugrást tehet, melyek közül a legnagyobb számít. Hátrahésés vagy visszalépés eredményként nem számít és csakis mint a három ugrás egyike jön számításba.

III. Sikfutás. Távolság 3 angol mfd. (4327 m.) (147 m. + 15 kör).

IV. Gátverseny. Távolság 200 yard (182³/₈ m.) 6 drb 85 cm. magas sövénynyel, melyeknek egymástól való távolsága 22 méter.

V. Súlydobás távolba. Súly 16 angol font (7¹/₂ kg.) A dobás a földről történik, iram nélkül vagy 3 yard (275 cm.) maximális irammal. A ki közvetlenül a dobás után előre lép, annak dobása, mint a megengedett dobások egyike jön számításba, de eredményként nem számít. Eredmény: a megengedett 4 dobás legnagyobbika

VI. Sikfutás. Távolság 1000 m. (64 m. + 3 kör.)

VII. Sikfutás. Távolság ¹/₄ angol mfd. (402¹/₄ m.) 90¹/₄ m. + 1 kör.)

VIII. Akadályverseny. Távolság ¹/₂ angol mfd. (804¹/₂ m.) (180¹/₂ m. + 2 kör.) 10 darab akadálylyal és pedig 3 drb. 230 cm. széles árok, 3 db. 75 cm.

magas és 80 cm. széles fal, 2 db. 85 cm. magas és 120 cm széles kettős sövény, 2 db. 85 cm. magas sövény. Az akadályok elkertülése diszkvalifikál.

Általános versenyszabályok.

1. Valamennyi versenypontban a kongressust előkészítő rendező bizottság érmei tűzettek ki díjak gyanánt és pedig minden versenypont győztese kapja a kongresszusi arany-érmét, a második a kongresszusi ezüst érmét, a harmadik a kongresszusi bronz-érmét, oly korlátozással azonban, hogy a második díj legalább három, a harmadik díj legalább négy versenyzőtől van feltételezve.

2. A versenyeken részt vehet minden magyar alhetikai és sportegylet gentleman amatőr tagja.

3. Tét nem fizetendő, bánat 4 korona.

4. A záridőn túl érkező nevezések figyelembe nem vétetnek.

5. A versenyeken szabályszerű versenylvölgy viselése kötelező.

6. A bánat, ha az illető az általa jelzett versenyben résztvett, visszaadatik.

7. A verseny ellen óvások a verseny-titkárnál, rögtön az illető verseny után teendők meg, mer. később tekintetbe nem vétetnek.

8. A versenybírószág határozata ellen felebbezésnek nincs helye.

9. A versenyfeltételekben megállapított sorrend végleges; minden versenypont megkezdése előtt az első harangjelzésre a versenyzők a bírói páholyon megjelenni tartoznak. A harangjelzés után egy perczre a verseny mindenkor megkezdődik, később megjelenők a versenyben részt nem vehetnek.

10. A nevezésnek tartalmaznia kell: a) a versenyző vezeték- és utónévét, b) polgári állását, c) lakását, d) a versenypontot, melyre nevez, e) a versenylvölgy színeit, f) a bánatot, g) azon egylet nevét melynek tagja, mit hivatalosan az elnök vagy titkár által igazolni tartozik.

11. Nevezések a választmány által indokolás nélkül visszautasíthatók.

12. A Magyar Athletikai Club versenyző tagjai tartoznak magukat a versenyeket megelőző héten orvosi vizsgálatnak alávetni; idegen egyletek tagjai pedig egyletük orvosa által kiállított bizonyítványt kötelesek felmutatni.

13. A verseny időjárásra való tekintet nélkül megtartatik.

14. Nevezések a Magyar Athletikai Club titkárságának (Budapest, VIII., Esterházy-utca, Nemzeti Lovarda) küldendők.

A Magyar Athletikai Club igazgató választmányának 1894. jun 27-én tartott rendes ülésén kelt határozata alapján.

Budapest, 1894. évi június hó 28.án.

Stankovits Szilárd
a Magyar Athletikai Club titkára.

Gróf Andrássy Géza
a Magyar Athletikai Club elnöke.

Meghívás.

Hazánk összes testgyakorló egyesületeinek hazafias üdvözlét!

A „H.-m.-vásárhelyi Torna- és Vivó-Egyesület” elhatározta, hogy ez évi augusztus hó 19-én országos torna-és alletikai-versenyeket rendez és az ország összes testgyakorló egyesületeit meghívja, hogy benne részt vegyenek; e célra egyesületünk a helybeli törvényhatósági bizottság támogatását is megnyerte. Értesítjük tehát a t. egyesületet e versenyek megtartásáról s ide mellékelve megküldjük a versenyek programját, feltételeit és általános rendszabályzatát, kérve, hogy azt a tagokkal megismertetni s őket a részvételre buzdítani sziveskedjék.

A mi szerény és nem régi egyesületünk, mely a maga körében híven ápolja a testgyakorlásiügy nemzeti fontosságáról való meggyőződést, szolgálatot kíván tenni e nagy jelentőségű ügynek azzal, hogy egy újabb alkalmat szerez a különböző országrészek fiainak, a különböző egyesületek tagjainak, hogy egymással találkozzanak és megmérkőzzenek. Teljes igyekezettel lesz azon, hogy a versenyek körülményei is, a városunkba jövő idegenek időzése is, megfelelők és kellemesek legyenek és hogy

e nap lefolyása méltó legyen a célhoz, melyre törekszünk és azon hazafias érzelmekhez, melynek törekvésünkben bizonynyal mindnyájunknak hevítnek.

A „H.-m.-vásárhelyi Torna- és Vivó-Egyesület,” választmánya megbzásából.

H.-M.-Vásárely, 1894. évi május hó 14-én.

Dr. Imre József,
elnök.

A „Borsodi Bükkegylet” alakuló közgyűlése.

A közgyűlés az elnök évi jelentését helyeslő tudomásul vette.

Elnök a jegyzőnek felolvasás véget átadja a turista-osztály ügyvivő II. elnökének, *Lichtenstein József* urnak *évi jelentését a turista-osztály 1893. évi működéséről.* E szerint a turista-osztály választmánya igyekezett hegyvidékünkön a turista ügyet tőle telhetőleg előmozdítani, a Bükkhegység egyes kiválóbb pontjait könnyebben felkereshetőkké tenni. Sajnálattal jegyzi meg a jelentés, hogy az 1893. évi rendkívüli szeszélyes időjárás nem csak a turista munkálatokat, építkezéseket és utműveleteket nehezítette meg, hanem az osztály által tervbe vett kirándulásait is csaknem teljesen megghusította.

Az osztály választmánya az év folyamán összesen 6 ülést tartott. — A választmány gyűlésileg kimondotta a Kolba Mihály ur által saját költségén készített a diósgyőri fűrészmalomtól a Királykútig vezető utra a „turista-ut” jellegét és elhatározta, hogy azt jelző-táblákkal ellátja. Ugyancsak gondoskodott a választmány arról, hogy a 8005 m. hosszú „Bethlen-ut”-on szükséges javítások megtörténjenek. Ezen felül az osztály költségén elkészíté a „Hámoritó” felsőrészétől a hármaskút felé a „Szenléleki zárdaromok”-hoz vezető mintegy 4000 m. távolságu hegyi utat, azt jelző táblákkal ellátta, kitartározta a Szenlelki zárdaromokat és itt a zárdá melletti hegy csúcán egy igen kényelmes 350 frtba került turista menházat építtetett.

A turista-osztály által létesített ezen műveletek megzemlélésére és a közönségnek szabad használatra való átadására a folytonos esőzés miatt több határnap volt kitűzve. Junius 24-én tett kirándulásban vendégeink voltak a „Magyar turista-egyesület” budapesti osztályának és a „Mátra-egyesület” tagjai Dr. Mihalovics Béla illetőleg Hanak Kolos ur vezetése alatt. Ez alkalommal a zuhogó eső miatt a „Szentléleki zárdaromok” ünnepélyes felavatása lehetetlenné tétetvén, a turista-osztály mindössze csak arra szorítkozhatott hogy a turista-egylet hivatalos itteni megjelenését constatálja és a zárdaromokat ellássa a következő felirással: „Szentléleki paulinus-zárda. — Építette Ernebán fia István 1312. év körül. A dédesi perjelséghez tartozott. Elhagyatott a XVIII. század első felében”. A kirándult társaság célba vett további útját a dédesi várromokhoz és a Bánvölgybe a kedvezőtlen idő miatt nem folytathatta; visszatért a hámor Lilla-füredre társas ebédre, a honnan a telep megalkotójának gr. Bethlen András volt m. kir. földmívelési minister urnak üdvözlő táviratot küldött.

Vendégeinket meglepte a Bükkvidék szépsége és általános véleményük az volt, hogy a turistaság céljaának alig van hazánkban szebb és megfelelőbb hegyvidéke a miénkél. — A zárdaromok mellett épített menház ünnepélyes felavatása 1893. évi szept. 3-án történt szintén esőben 11 tag jelenlétében. Ez alkalommal a menházra jelző-tábla alkalmaztatott. A romoknak a menháznak és a hozzájuk vezető turista-utnak ünnepélyes felavatása, valamint a dédesi várnak megtekintése és a Bánvölgy rendszeres bejárása a fentebbiek következtében a folyó év egyik feladata leend. Az osztálynak

ez utóbbiak közül tett intézkedéseit Mezei Dávid dédesi birtokos elismerést érdemlő módon támogatta.

Elnök áttér a jelen közgyűlés 4. számú tárgysorozatára: *a turista-osztály különválására és ebből kifolyólag a turista-osztály önálló megalakulására vonatkozó jelentésre.* — A különválás ügyére nézve rövid visszapillantást vet — hivatkozva a mult évi közgyűlésen e tárgyban elmondottakra és a jelen közgyűlés elején felolvasztatott elnöki jelentésben foglaltakra, a közgyűlés határozata képen kimondja az elnök, hogy a különválás egyik folyománya az, hogy a turista-osztály az athletikortól függetlenül megalakulhasson és ennek folytán másik folyománya az lesz, hogy az athl. kör 1893. évi pártoló tagjainak díjai turista czélokra átadandók. Folyó 1894. évi jan. 1-től kezdve az athl. kör pártoló tagjainak száma 32, a turista-egylet tagjainak száma 151; amazok díjai többé a turista-egyletet nem illetik meg, (bár vannak, kik itt is — ott is tagok). A régi hátralékokat e szerint kell majd az illető egylet javára behajtani.

Ezzel a turista-osztály tagjai 1894. évi január 1-től kezdve az athl. kör kötelékéből végleg kilépetteknek tekintetvén, Elnök a turista-osztály önálló megalakulhatása czéljából és idejére az athl. kör közgyűlését fel-függeszti.

Megválasztottak: Elnök: Báró Vay Elemér ur; II. elnök: Hidvégi Benő ur; Igazgató: Gálffy Ignác ur; Jegyző: Andor Tivadar ur; Pénztáros: Koris Kálmán ur; Ügyész: Dr. Vajda Adolf ur; Orvos: Dr. Sidlauer Ármin ur.

A választmány tagjai: Duronelly József, Dr. Terstein József, Dr. Gencsi Loma, Dr. Grosz Viktor, Kiss Pál, ifj. Kühe Adolf, Lehoczky György, Nikkel József, Polgár György, Soltész Nagy Kálmán. *Felügyelő bizottság:* Diószeghy György mint elnök, Bartanyi Gyula és Dr. Szabó Gyula urak mint tagok.

X. Klösz György *fényképészeti műintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cziukographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.*

Női és férfi uszó-verseny.

A „Magyar uszó-egyesület“ védnöksége alatt vasárnap délelőtt fényesen sikerült női és férfi uszó-versenyt rendeztek a Scholtz-féle uszódában.

Az uszoda ünnepi díszet öltött s vigan lóbogtak a zászlók a kissé csipős szélben.

Csinos hölgyek nyájas mosolylyal és a jótékony cél javára árult programmal fogadták a nagy számban érkező közönséget, melyet aztán az uszódában, az érdekes versenyeken kívül a katonazene szórakoztatott.

A versenyeket az összes uszók fölvonulása előzte meg, ami igen mozgalmas látvány volt, Ezután öt csinos fiatal hölgy jelent meg a jury-tagok előtt, akik bajsuzukat pödörgetve, csillogó szemekkel nézték a dunai habléányokat. Ezek pedig szemérmesen lesütötték szemüket, mintha szempilláikkal akarták volna betakarni, amit a kacér uszó-ruha fődétlenül hagyott.

De a következő pillanatban beleugráltak a vízbe s kezdetét vette a verseny.

Ennek lefolyása a következő:

I. Nők uszó-versenye. (50 m.) Öt versenyző közül (Dobrovsky Teréz, Bárdy Irén, Gerő Margit, Hauer Irma, Nagy Erzszi) első lett Bárdy Irén.

II. Nők ugró-versenye. Dobrovsky Teréz, Hauer Irma és Prács Magdolna között az első díjat Prács Magdoln nyerte.

III. Férfi megnyitó-verseny. (300 m.) Két vers. közül első Gräfl Károly.

IV. Buvár-uszás víz ellen. Két ver. közül első Gräfl Ödön, ki csaknem 50 métert uszott fölfelé a víz alatt.

V. Juniorok versenye. (50 m.) Négy vers. közül első Lindner Ernő.

VI. Gyermekek versenye. (50 m.) 1. csoportban (8—11 évesek) 8 vers. közül első Roggenbauer Rezső, 2. csoportban (11—14 évesek) I. rész. 6 közül első Grünwald Ferencz. II. rész. 5 vers. közül első Láng Lajos.

VII. Haladók versenye. (50 m.) 8 vers. közül első Braunberger Hugó, második Braunberger Arthur.

VIII. Gyors-uszás. (50. m.) Csak Gräfl Ödön uszott s ő kapta meg a díjat.

IX. Kitaró verseny. (1000 m.) 5 vers. közül első Puby 2. (Deutsch Gyula), második Guttmann Alfréd.

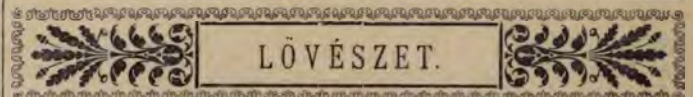
X. Háton-uszás. (50 m.) 6 vers. közül első Gräfl Ödön, második Balog Lajos.

XI. Ugró-versenyben az első díjat kapta Biegelbauer Antal, a másodikat Brunhuber Béla; versenyeztek öten.

XII. Vigasz-versenyben Schodl Lajos lett a győztes. A szép sport ünnepélyt a győztesek fölvonulása s az érdekes díjak szétosztása fejezte be.

A magyar uszóknak mult vasárnapi bécsi diadalai látszólag serkentőleg hatottak a mai versenyzőkre is.

Magyar uszók diadala Bécsben. Az „Erste Wiener Amateur-Schwimmclub“ a bécsi katonai uszódában uszó-versenyt rendezett, melyben Ausztria bajnokságát rövid távolságra Biegelbauer Árpád, a magyar uszó egylet tagja nyerte el, a ki a 68 méternyi távolságot 48 mp. alatt uszta meg, mely eredmény világrekord. Második a szintén magyar uszó, Reischel Ferencz lett, harmadik a bécsi Neumann, negyedik a németországi bajnokuszó Kniese. Az eredmény rendkívüli meglepetést okozott. A szeniorversenyt (136 m.) ugyancsak magyar uszó, Reischel Ferencz nyerte meg Korstenheit Miksa ellen, harmadik Alapi Andor lett. A leggyőzöttek között volt Kessler Pál is, a berlini kitűnő uszó. A többi versenyek is igen érdekesen olytak le. A bajnokságot hosszú távon Kniese berlini uszó nyerte el Neumann ellenében, míg Tomcsák a magyar uszóegylet tagja kénytelen volt feladni a versenyt, mivel a szokatlanul hideg vizet nem bírta ki.

Felhívás a vidéki lövészegyesületekhez.

Egyesületünk elnöksége a vidéki lövészegyesületekhez a következő felhívást intézte:

Mélyen tisztelt lövészársak!

Midőn úgy az 1892. évi július hó 15-én kelt körövényünket, mint az ez évben is már a mélyen tisztelt egyesület elnökségéhez — az országos lövészegyesület érdekében — intézett felhívásunkat újból szives figyelmükbe ajánlani bátorkodunk, és mivel Lukács Béla kereskedelmi miniszter úr, mint a millenáris országos kiállításnak elnöke, az iránt hívott fel bennünket, hogy mi is járuljunk a millenáris ünnepélyességek fényének emeléséhez és congressussal egybekötött diszlovészet rendeztünk, mit úgy saját egyesületi tagjaink iránt tartozó köteleességből, mint az országos lövész szövetséget megalakítása érdekében megtenni immár elhatároztuk, miután továbbá tervünk az, hogy egy oly országos lövész rendeztessék (egybekapcsolva lövészünnepélyességekkel), a milyen eddigelé Magyarországon nem

volt: azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk tisztelt társ-lövészegyesülethez, miszerint a lehető legrövidebb idő alatt bennünket írásbelileg arról értesíteni sziveskedjék, hogy egy ily országos lövészet rendezésében tagjai óhajtanak-e részt venni, avagy csak mint meghívott vendégek kívánnak jelen lenni. Kérjük továbbá velünk tudatni, hogy ki az egyesület elnöke? hány tagja van az egyesületnek és ezek közül hány gyakorolja tényleg a cél-lövészeti sportot? Valamint a megtartandó országos lövészegyesület congresszusában részt kíván-e venni t. Czim? és ha igen, hány taggal?

Miután egy ily országos lövészet rendezése éveket veszt igénybe, és mert a millenáris ünnepélyességtől bennünket csak rövid két év választ még el: multhatatlanul szükségesnek tartjuk, hogy tájékozás végett e kérdéseket már most föltegyük; miért is újból kérjük tisztelt kartársainkat, hogy szíves válaszukkal bennünket mihamarabb megtisztelni sziveskedjenek.

Kelt Budapesten, 1894. május 21-én.

A budapesti polgári lövészegyesület elnöksége:

Szávoszt Alphons,
főlövész-mester.

Lakner János,
jegyző.

A feleletet kérjük Szávoszt Alphons főlövész-mesterhez (Budapest, V., Arany János-utca 11.) küldeni.

* **Meghívó.** Főlövész-mesterünk, Szávoszt Alphons úr főlövész-mesterségének első névnapja alkalmából 1894. augusztus 21-én kedden, este 8 órakor, a budap. polg. lövészegyesület helyiségeiben *társas lövészcsoport* rendeztetik, melyre tisztelt tagtárs urat meghívjuk azon kéréssel, hogy vacsora-jegyét, a helyes rendezhetőség és a vendéglős miheztartása végett augusztus 18-ig okvetlen megvenni sziveskedjék. E vacsora-jegyek kaphatók: Freyberger Pál úrnál (II. ker. Fazekas-tér), Lohr Irma úrnő virágkereskedésében (II. Fő-út 1.), Geittner & Rausch uraknál, gépgyár (VI. ker. Andrassy-út), Harsányi István úrnál, diszműkereskedés (I. Szent-János-tér), Frey Alajos úrnál, fűszerkereskedés (I. Vár). Egy teríték ára 1 frt 50 kr. (ital nélkül, de zenét beletudva.) Budapest 1894. augusztus 9. A rendező-bizottság nevében *Freyberger Pál*, helyettes főlövész-mester.

TURISTA SPORT.

A magyar Turista egyesület

a következő kirándulásokat rendezi: Augusztus 21—29. napjain a Magas-Tátrába. (Rendező: dr. Téry Ödön). Indulás augusztus 21-én a m. á. v. keleti pályaudvarából reggel 7 órakor indul vonattal Kassán át Poprád-Felkára. — Tervebe van véve: a Tátrafüred, Felkai völgy, Tarpatoki völgy, Öttó, Matlárháza, Zöldtő, Csorbai tó, barlangliget, Bélai barlang, Javorina, Halastó és a Dobsinai jégbarlang megtekintése.

Továbbá a következő csúcs-mászók: Gerlachfalvi csúcs, Lomniczi csúcs, Fehértavi csúcs.

Augusztus 26-án Leányfalura és a Horányi csárdához. Indulás a Petőfi-téri hajóállomástól induló ünnepi hajóval reggel 7 órakor Leányfalura; séták a Messzelátó és a Messzeblátóhoz, továbbá a Szarvas-tóhoz és a gyönyörű Szilaszétre. Ebéd a leányfalvi vendéglőben. Délután átkelés a Dunán Pócsmegyerre s onnan kocsikon a fázánoson át a Horányi-csárdához. Este átkelés Szt.-Endrere és onnan hazatérés hajón vagy a h. é. vasuton.

Szeptember 2-án Főthra. Indulás a m. á. v. nyugati pályaudvarából délután 2 óra 35 perccor induló vonattal Rákospalotára. Innen gyaloglás Főthra. A remek park, templom és sirbolt megtekintése. Pihenés után gyaloglás Dunakeszre. Visszatérés innen az esti

7 óra 38 pcor induló vonattal; megérkezés Budapesten esti 8 órakor. — 4 órai gyaloglás. E kirándulás hölgyeknek kiválóan ajánlható. — (Vezető: dr. Mihálovics Béla).

Szeptember 9-én Svábhegy, Jánoshegy, Budakesz, Szép-Juhász-nő. Indulás a svábhegyi fogaskerekű vasut délutáni 3 órakor induló vonatával. — Hölgyeknek igen ajánlható kirándulás. Visszatérés a Szép-Juhász-nőtől gyalog. Gyaloglás 3 óra. (Vezető: Lesch György.)

Szeptember 16-án Alcsúthra. Indulás a m. á. v. keleti pályaudvarából a reggeli 7 óra 5 pcor induló vonattal Bicskére. Innen átrándulás Alcsúthra. A főhercegi remek park és esetleg kastély megtekintése után pihenő; majd ebéd. Délután séták, társasjátékok. Majd gyaloglás Bicskére. Visszatérés innen az esti 7 órakor induló vonattal. Gyaloglás 4 óra. (Vezető: dr. Fialowski Lajos.)

Szeptember 23-án Csikóvárra. Indulás a szt.-endrei h. é. vasut Ó-buda főter állomásáról a reggeli 8 órakor induló vonattal Pomázra. Innen felrándulás a Csikóvárra. Megpihenés után leereszkedés Szt.-Endrere, itt ebéd. Délután a város megtekintése, esetleg átrándulás a szt.-endrei szigeten lévő Horányi-csárdához. Visszatérés az esti 7 óra 32 pcor induló vonattal. A kirándulás hölgyeknek is ajánlható. Gyaloglás 5 óra (Vezető: dr. Fialowski Lajos.)

Délutáni kirándulás a Sashegyre. Indulás délutáni 1/2 4 órakor a fővárosi szinkörtől. — Pihenő a „Szép Olasz-nő“ vendéglőjében. Gyaloglás 2 1/2 óra. (Vezető: Maurer Rezső.)

Szeptember 30-án Nagy-Gallára. Indulás a m. á. v. nyugati pályaudvarából reggel 9 óra 20 pcor induló vonattal Szobra. Innen gyalog az Ipoly völgyében Ipoly-Damáson át az első malomig s onnan fel a Galla-pusztára. Itt ebéd; élelemről kiki maga gondoskodik. Délután fel a Nagy-Gallára.

Október 7-én Nagy-Szénáshegyre. Indulás reggel 8 órakor a Szép-Ilona kertből, innen a Lipótmezőn át Nagykovácsiba (ebéd) s fel a Nagyszénásra. Visszatérés Remete-Márián át; itt találkozás a délutáni kirándulókkal. Gyaloglás 6 óra. (Vezető: Korény János)

Délutáni csatlakozás Remete-Márián. Ind. délutáni 3 órakor a Szép-Ilona-kertből. Gyaloglás a hűvösvölgyön át 3 óra. Együttes visszatérés a reggel indulókkal. (Vezető: Lukse-Fárbry Béla.)

Október 14-én Csikihegység. Indulás a m. á. v. keleti (központi) pályaudvarából reggel 6 ó. 40 p. Török-Bálintra. Innen gyaloglás a Csiki-csárda mellett fel a 24-ökrös hegyre,

Délutáni csatlakozás a hárshegyen. Ind. a Szép-Ilona-kertből délután 3 órakor a Hárshegyre. Itt találkozás a reggel induló kirándulókkal. Pihenés után együttes visszatérés gyalog. Gyaloglás 3 óra. E kirándulást is a hölgyek kiváló figyelmébe ajánljuk. (Vezető: Linhart József.)

VELOCIPÉDEZÉS.

„Emlékkönyv

a Budapest-pécsi távverseny alkalmából“ címmel egyesületünk Bolgár Tivadar titkár szerkesztésében díszes, képekkel gazdagon illusztrált, 10 ívre terjedő sportalbumot ad ki, mely a nyomdaiparnak is díszére fog valóni. A mű pár nappal a verseny előtt már kapható lesz úgy a pécsi mint a budapesti könyvpiaczon. Ára 1 frf (vidéki megrendeléseknél példányonként 20 kr. póstadíj melléklendő.) Előfizetés a „P. K. E.“ titkárságánál (Pécs, Nepomuk-utca 10. szám eszközölhető).

Saját készítményü
torna-eszközök
 valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

játékok. Kötél- és kenderárak, ostor és ostornyél (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapest (Károly-laktanya) Károly-utca 12.
 Képes árjegyzékek bérmentve. Javításokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok.

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly
 raktárában
Budapest, Károly-körút 3. szám.
 1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.
 Egyedüli jódhóvíz a Continensen
 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végeig.
 Gyógyjavaslatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknek, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.
 Kitűnő étkezés mérsékelt árak.
 Vasúti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasút), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében.
 Szíves ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDESZ L.

puskaműves
 Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hírnevű

fegyvereit
 kezesség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számítottak.

Porzsolt Kálmán

munkái:

- A párbaj.** Színmű 1 felv. Először adatott a nemzeti szín- frt kr.
 házban 1881-ben 40
Szerencsétlen furulyások. Elbesz. 1883. 1 —
Viharos élet. Elbeszélések. 1886 1 —
Füldői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
Sport és szerelem. Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
Amor im Bade. A „Füldői emlékek” német kiadása. Berlin 1891. Ára 1 márka.
Herkules Testgyak. és sportközl.
 1884. Első évfolyam 6 —
 1885. Második évfolyam ... 8 —
 1886. Harmadik évfolyam... 8 —
 1887. Negyedik évfolyam... 8 —
 1888. Ötödik évfolyam 4 —
 1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
 1890. Hetedik évfolyam... 4 —
 1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
 1892. Kilencedik évfolyam 4 —
Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50
A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80
Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40
A Dunántúl irásiban és képbén. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —
Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzsolt Jenő:

- A korcsolyázás kézi könyve.**
 Képekkel..... 1 —
Porzsolt Lajos munkái:
A magyar labdajátékok könyve.
 Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —
A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20
Tornakártyák. Képekkel 1 —
 Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJARI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.
 Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-áruit a nyári idényre a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel

velocipedező, turista és hegyászó tornacipőket, vadász-csizmákat mindennemű bőr- és vászomból urak, hölgyek és gyermekek részére ugymint: tisztí ci cipők, galoschnik v. gumie cipők, ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket. nagy választékban raktáron tart Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsabban eszközöltetnek.

HIRDETÉSEK

felvételnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST,

VIII. ker. József-körút 5. sz. a.

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltébb áron kaphatók csakis TINTNER MIKSA műtárában Bécs, I, Opernring 19.